

Scrisoare de intenții

Dnei Kristalina Georgieva
Director Executiv
Fondul Monetar Internațional
700 19th Street, NW
Washington, DC 20431 USA

Chișinău, 26 aprilie 2022

Stimată doamnă Georgieva,

1. Legăturile economice ale țării noastre și proximitatea cu Ucraina, Federația Rusă și Belarus afectează situația macroeconomică și așa destul de complexă. Aprobarea în decembrie 2021 a programului susținut prin Mecanismul extins de creditare (ECF) și Mecanismul de finanțare extinsă (EFF) a oferit impulsul atât de necesar pentru realizarea reformelor în condițiile șocurilor cauzate de majorarea prețurilor la resursele energetice și pandemia de COVID-19. Însă începutul războiului din Ucraina a generat efecte negative semnificative asupra economiei naționale, eforturile noastre fiind reorientate spre gestionarea afluxului de refugiați, menținerea încrederii în sistemul financiar și protejarea coeziunii sociale. Memorandumul actualizat cu privire la politicile economice și financiare din 26 aprilie, anexat, reconfirmă angajamentul nostru ferm față de promovarea politicilor economice solide și atingerea obiectivelor din cadrul programului cu FMI. Cu toate acestea, avem nevoie de asistență suplimentară, deoarece declanșarea războiului la granițele noastre înrăutățește perspectivele economice.

2. Avansarea economiei noastre pe traiectoria unei performanțe economice pozitive a fost întreruptă de războiul din Ucraina. În anul 2021 economia Moldovei a înregistrat rezultate destul de bune, creșterea economică depășind așteptările pe fundalul pandemiei persistente, inflației în creștere și șocurilor energetice. Banca Națională a Moldovei a majorat rata de politică monetară pentru a ancora așteptările privind inflația. În același timp, deficitul bugetar s-a redus semnificativ, reflectând, printre altele, redresarea economică și sprijinul extern considerabil și contribuind la formarea unor rezerve bugetare semnificative și menținerea nivelului jos al datoriei publice de la începutul crizei actuale. În afară de aceasta, am acumulat rezerve externe semnificative: volumul rezervelor valutare brute la finele anului 2021 a depășit echivalentul a cinci luni de importuri, asigurând o protecție substanțială față de presiunile asupra cursului de schimb și volatilitatea pieței.

3. Ca urmare a războiului de la granițele noastre, atestăm deteriorarea conturilor externe și a situației bugetare, erodarea rezervelor noastre și acumularea necesităților de finanțare. Am întreprins acțiuni de anvergură, declarând pe 24 februarie stare de urgență și instituind cu promptitudine măsuri de gestionare a fluxului de refugiați. Am sporit sprijinul umanitar, folosind rezervele bugetare disponibile drept prima linie de apărare. Am folosit o parte din rezervele valutare pentru a contracara presiunile de pe piață și a limita volatilitatea excesivă a cursului de schimb. Cu toate acestea, ne

așteptăm la o stagnare a economiei și am identificat necesități suplimentare de finanțare a balanței de plăți în perioada anilor 2022-2023, care urmează a fi acoperite cu ajutorul FMI și al donatorilor.

4. În pofida contextului plin de provocări, am depus eforturi pentru a nu admite deraierea implementării programului. Am asigurat respectarea la termen a trei din cele patru criterii de performanță structurale stabilite pentru finele lunii martie, referitoare la publicarea unui raport privind executarea proiectelor investiționale, solicitarea întreprinderilor de stat de a prezenta situațiile financiare standardizate și finalizarea unei evaluări a solvabilității companiilor de asigurări. Totodată, dată fiind necesitatea unor consultări extinse cu toate părțile interesate, Legea cu privire la Procuratură fost aprobată cu o scurtă întârziere, în luna aprilie. Ținta indicativă privind deficitul bugetar stabilită pentru finele lunii martie a fost atinsă cu ușurință. Totuși, pragul rezervelor internaționale nete a fost puțin depășit din cauza necesității de a acorda un suport foarte necesar pieței, pentru a menține stabilitatea financiară. Creșterea puternică a inflației a activat mecanismul de consultări cu FMI. Considerăm că factorii cheie care au determinat această creștere sunt de natură externă, inclusiv șocurile la aprovizionarea cu resurse energetice și produse alimentare. Respectiv ne așteptăm ca în anul 2023 inflația să revină în limitele benzii stabilite. Ne reiterăm angajamentul ferm de a păstra neschimbate contururile și obiectivele generale ale programului. Totodată, în vederea susținerii eforturilor noastre, în condițiile mediului extern dificil, solicităm: majorarea finanțării cu 194,26 milioane DST (112,6% din cotă, din care 64,79 milioane DST în cadrul ECF și 129,47 milioane DST în cadrul EFF), aprobarea debursării imediate a unei tranșe de 108,15 milioane DST (62,70 la sută din cotă, din care 64,75 milioane DST în cadrul ECF și 43,40 milioane DST în cadrul EFF), modificarea graficului evaluărilor de program pentru a permite o monitorizare mai frecventă a situației extrem de volatile, precum și revizuirea criteriilor de performanță stabilite pentru finele lunii iunie și stabilirea unor criterii cantitative noi în cadrul programului.

5. Considerăm că politicile și măsurile serioase, expuse în versiunea actualizată a Memorandumului cu privire la politicile economice și financiare (MEFP), anexată, sunt adecvate pentru atingerea obiectivelor din program, în ceea ce privește susținerea redresării economice și reformelor structurale și de dezvoltare majore, necesare pentru realizarea transformărilor. Suntem pregătiți să întreprindem măsuri suplimentare, după necesitate, pentru a asigura atingerea obiectivelor trasate. Ne vom consulta cu experții FMI înainte de a adopta astfel de măsuri sau înainte de a revizui politicile cuprinse în Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare, dar și înainte de a adopta noi măsuri care ar devia de la obiectivele programului. Acest tip de consultări este obligatoriu și este în conformitate cu politicile FMI. În conformitate cu angajamentul de a asigura transparența, ne exprimăm acordul privind publicarea prezentei scrisori de intenție, Memorandumului cu privire la politicile economice și financiare și a anexelor, precum și a raportului de țară al experților FMI vizând Moldova.

Cu respect,

Natalia Gavrilă
Prim-ministru

Andrei Spînu
Viceprim-ministru,
Ministrul infrastructurii și dezvoltării regionale

Octavian Armașu
Guvernatorul
Băncii Naționale a Moldovei

Dumitru Budianschi
Ministrul finanțelor

Sergiu Gaibu
Ministrul economiei

Anexe: Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare (MEFP)

Consultări cu Consiliul de directori executivi al FMI privind nerespectarea nivelului
țintit al inflației, în baza clauzei referitor la consultările privind inflația

Memorandumul tehnic de înțelegere (TMU)

Nr. 01-79-4200

Chișinău, April 26, 2022

Letter of Intent

Ms. Kristalina Georgieva
Managing Director
International Monetary Fund
700 19th Street NW
Washington, DC 20431 USA

Dear Ms. Georgieva,

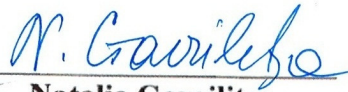
1. Our country's economic ties and proximity to Ukraine, Russia, and Belarus exacerbates an already complex macroeconomic situation. The approval of a program supported by the IMF Extended Credit Facility and Extended Fund Facility (ECF-EFF) arrangements in December 2021 provided the much-needed impetus to our reform momentum amid energy price shocks and the COVID-19 pandemic. However, the beginning of the war in Ukraine has led to significant spillovers to our economy, reorienting our efforts to managing the influx of refugees, maintaining financial confidence, and safeguarding social cohesion. In the attached update to the Memorandum of Economic and Financial Policies (MEFP) from April 26, 2022, we reconfirm our firm commitment to sound policies and the objectives of the ECF-EFF program. Nonetheless, we need additional assistance because the onset of the war on our borders worsens the outlook for the economy.
2. The war in Ukraine has interrupted our positive economic performance trajectory. Moldova's economic performance in 2021 was solid, as growth surpassed expectations amid a lingering pandemic, surging inflation, and energy shocks. The central bank increased the policy rate to anchor inflation expectations. At the same time, the general government deficit narrowed significantly, inter alia, reflecting economic recovery and sizeable external support, and contributing to significant fiscal buffers and low public debt at the onset of the current crisis. We also accumulated significant external buffers with gross foreign exchange reserves closing off the year above five months of prospective imports providing a substantial cushion against exchange rate pressures and market volatility.
3. As a result of the war on our borders, we are witnessing a deterioration of our external and fiscal accounts, erosion of our reserve buffers, and buildup of financing needs. We have undertaken far-reaching measures and declared a state of emergency on February 24, promptly instituting measures to manage the flow of refugees. We scaled up humanitarian support leveraging our fiscal buffers as the first line of defense. We have utilized a portion of our foreign exchange reserves to counteract market pressures and limit excessive exchange rate volatility. However, we expect the

economy to stagnate and have identified additional balance of payments financing needs over 2022–23, to be covered with IMF and donor' assistance.

4. We have strived to keep the program on track despite a challenging context. We met three out of the four structural benchmarks for March timely, relating to publishing a report on the execution of investment projects, requiring SOEs to submit standardized financial statements, and completing a solvency assessment for insurance companies. However, extended stakeholders' consultations implied the Law on Prosecution Services was approved with a short delay in April. We comfortably met the indicative fiscal target for end-March. Still, the floor on net international reserves was narrowly breached due to much needed support to the markets to preserve financial stability. While surging inflation has triggered the Inflation Consultation Clause, we believe external factors, including energy and food supply shocks, remain the key drivers and expect inflation to revert to its band in 2023. We reiterate our strong commitment to retain the contours and overarching objectives of our program. However, to support our efforts considering the challenging external environment, we request an augmentation in the amount of SDR 194.26 million (112.6 percent of quota, of which SDR 64.79 million under the ECF and SDR 129.47 million under the EFF), an approval of an immediate disbursement/purchase in the amount of SDR 108.15 million (62.70 percent of quota, of which SDR 64.75 million under the ECF and 43.40 million under the EFF), rephrasing to allow more frequent monitoring of the highly volatile landscape, as well as modifications of end-June performance criteria and the setting of the new quantitative program criteria.

5. We believe that the solid policies and measures outlined in the attached update of the MEFP are appropriate to achieve the program objectives for sustaining the economic recovery and the major structural and development reforms needed to transform it. We stand ready to take additional measures, as appropriate, to achieve these objectives. We will consult with IMF staff before adopting such measures, or in advance of revisions to the policies contained in this MEFP, or before adopting new measures that would deviate from program goals, consistent with IMF policies on such consultations. In line with our commitment to transparency, we authorize the IMF to publish this letter, the MEFP and its attachments, and the accompanying staff report.

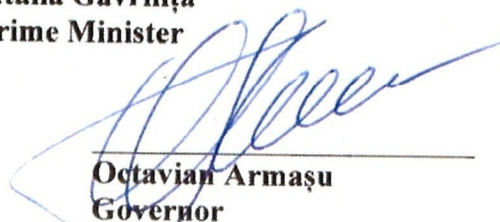
Sincerely yours,

Natalia Gavriluța
Prime Minister

Andrei Spînu
Deputy Prime Minister,
Minister of Infrastructure and Regional
Development

Octavian Armașu
Governor
National Bank of Moldova

Dumitru Budianschi
Minister of Finance

Sergiu Gaibu
Minister of Economy

Attachments: Memorandum of Economic and Financial Policies (MEFP)
Consultation with the IMF Executive Board on the Missed Inflation Target Under
the ICC
Technical Memorandum of Understanding (TMU)

Anexa I: Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare

I. Evoluții macroeconomice și perspective

1. Războiul din Ucraina și sancțiunile internaționale impuse Federației Ruse și Belarus au condus la deteriorarea în continuare a mediului economic și social, care și așa e destul de complex. Începând cu toamna anului 2021, prețurile înalte și volatile la gazele naturale au complicat mediul de elaborare a politicilor, pe fundalul continuării pandemiei de COVID-19. În afară de aceasta, războiul a generat efecte negative semnificative asupra economiei naționale, afluxul cumulativ de refugiați sosiți atingând nivelul de circa 15 la sută din populația țării. În acest context complex, rezervele bugetare, care au servit drept prima linie de apărare în satisfacerea necesităților de ordin umanitar și celor legate de securitatea energetică sunt aproape epuizate. În prim-plan au fost presiunile pe piața valutară, impunând intervenții ale Băncii Naționale a Moldovei (BNM) într-un volum total de peste 10 la sută din volumul rezervelor valutare. Deficitul contului curent continuă să crească din cauza expunerilor comerciale semnificative față de Federația Rusă și Ucraina (respectiv, circa 22 la sută și 12 la sută din total importuri și exporturi de bunuri și servicii) și prețurilor înalte la materiile prime pe plan global. Diminuarea încrederii în viitor are un impact negativ asupra lichidității băncilor comerciale și disponibilității acestora de a investi în valori mobiliare de stat, fapt ce afectează negativ consumul privat și investițiile.

2. Escaladarea șocurilor generează necesități de finanțare semnificative și periclitează coeziunea socială. Prognosticăm că pe parcursul anilor 2022-2024 necesarul finanțării balanței de plăți va atinge cifra de 1,7 miliarde de dolari SUA, în mare parte din cauza deteriorării soldului contului curent, dată fiind creșterea economică mai modestă în statele parteneri comerciali principali ai Republicii Moldova, cauzată de război și sancțiunile impuse, ceea ce afectează exporturile de bunuri și servicii. Acest deficit urmează să fie finanțat prin majorarea asistenței financiare acordate de FMI prin mecanismele de finanțare ECF și EFF și prin asistența suplimentară din alte surse externe. Vom utiliza rezervele valutare pentru a tempera volatilitatea excesivă a cursului de schimb și vom atrage finanțare din surse externe pentru a ne putea consolida rezervele contra șocurilor externe. Finanțarea necesităților noastre urgente pe plan energetic, umanitar și de dezvoltare impune asigurarea unui volum și mai mare de finanțare externă de la FMI (majorarea cotei de acces la finanțarea prin mecanismele de creditare ECF și EFF cu 194,6 milioane DST, până la totalul de 594,6 milioane DST), Banca Mondială (290 milioane de dolari SUA), Uniunea Europeană (credite și granturi în volum total de 180 milioane de euro) și Agenția Franceză de Dezvoltare (65 milioane de euro). Pe

lângă aceasta, este planificată o linie de credit de 300 milioane de euro acordată de BERD pentru procurarea de gaze naturale pe piața spot, ceea ce va ajuta la atenuarea riscurilor pentru securitatea energetică.

3. La declanșarea crizei, Republica Moldova dispunea de rezerve solide.

- *Creșterea economică.* Economia națională a înregistrat în anul 2021 o creștere impresionantă de 13,9 la sută, în pofida persistenței pandemiei de COVID-19 și crizei energetice. Odată cu sporirea mobilității, cererea internă și-a revenit puternic, în principal datorită consumului privat robust, susținut de un volum mare de remiteri și de creșterea puternică a salariilor și a creditelor de consum.
- *Inflația.* Inflația calculată în baza IPC a crescut constant, atingând nivelul de 13,9 la sută în decembrie 2021, această creștere fiind determinată de majorarea prețurilor la resursele energetice, mărfurile de larg consum și produsele alimentare pe piețele globale, dar și de accelerarea creșterii inflației de bază ca urmare a restabilirii cererii interne.
- *Situația bugetară.* Deficitul bugetului guvernului general a scăzut în anul 2021 până la nivelul de 2,6 la sută din PIB, comparativ cu nivelul aprobat în cadrul programului de 6,0 la sută din PIB. Veniturile și granturile au depășit așteptările, reflectând redresarea semnificativă a economiei naționale și asistența externă substanțială, inclusiv din partea FMI și Uniunii Europene. Deși spre finele anului 2021 printr-o rectificare bugetară s-a acordat prioritate cheltuielilor pentru subvențiile energetice, majorarea pensiei minime, indemnizațiile de șomaj și suportul pentru sistemul de sănătate, totuși volumul total de cheltuieli a rămas modest, reflectând executarea sub așteptări a bugetului și ratele joase de valorificare a resurselor disponibile. În consecință, rezervele bugetare au sporit până la nivelul de circa 4,9 la sută din PIB, iar datoria de stat a atins nivelul de 33,8 la sută din PIB.
- *Cadrul extern.* În timp ce redresarea economică și creșterea prețurilor la mărfuri au dus la înrăutățirea poziției externe a Republicii Moldova, rezervele internaționale semnificative au atenuat vulnerabilitățile la factorii externi. În anul 2021, deficitul contului curent a atins nivelul de 11,7 la sută din PIB, iar rezervele internaționale brute la finele anului au constituit 3,9 miliarde de dolari SUA (echivalentul a 5,5 luni de importuri de bunuri și servicii), asigurând o protecție substanțială față de presiunile asupra cursului de schimb și incertitudinile de pe piață.
- *Politicile monetare și financiare.* Începând cu luna iulie 2021, Banca Națională a Moldovei a trecut la un ciclu de înăsprire a politicii monetare și a majorat rata de bază cu 600 puncte de bază, în condițiile înrăutățirii prognozei inflației. Coridorul ratelor dobânzii a fost redus cu 1 punct procentual pentru a stimula economiile. În debutul pandemiei, BNM a permis temporar o reeșalonare a creditelor care prezentau risc de neachitare la timp a ratelor, iar Comisia Națională

a Pieței Financiare (CNPF) a emis recomandări pentru instituțiile financiare nebankare privind reducerea ratelor efective ale dobânzilor și instituirea unor sisteme de reeșalonare a plăților pe credite. La momentul de față, toate aceste măsuri temporare au expirat și nu mai sunt valabile.

4. Totuși, perspectivele economice pe termen scurt vor avea de suferit semnificativ din cauza impactului combinat al războiului din Ucraina, creșterii prețurilor la resursele energetice și persistenței pandemiei de COVID-19. Ne așteptăm la o stagnare economică în anul 2022, cu o creștere prognozată de 0,3 la sută, comparativ cu creșterea prognozată înainte de declanșarea războiului de 4,5 la sută. Sub influența creșterii prețurilor la produsele alimentare și resursele energetice, prognozăm pentru anul 2022 o inflație medie de 22 la sută, fapt ce va pune în fața BNM sarcina complicată de a găsi echilibrul potrivit între obiectivele de înăsprire a politicii monetare și de susținere a relansării economice. Ne așteptăm că deficitul bugetului guvernului general va atinge nivelul de 7,2 la sută din PIB, comparativ cu cifra de 6 la sută prevăzută în Legea bugetului de stat pentru anul 2022. Impulsul fiscal suplimentar și derapajele relațiilor comerciale vor duce la creșterea în continuare a deficitului contului curent, până la 13 la sută din PIB, iar volumul rezervelor valutare va scădea până la [3,3] miliarde de dolari SUA, echivalentul a 4,5 luni de importuri.

5. Riscurile de înrăutățire a perspectivelor rămân semnificative. Creșterea mai bruscă decât s-a anticipat a prețurilor la resursele energetice sau perturbările în livrarea resurselor energetice ar putea duce la deteriorarea situației pe bilanț a companiilor, atât în sectorul public, cât și în cel privat. Incertitudinea privind securitatea energetică, legată de necesitatea de a semna un nou contract pentru livrarea energiei electrice sau progresul limitat în efectuarea auditului companiei Moldovagaz ar putea duce la întreruperea livrărilor și la costuri bugetare substanțiale. Escaladarea războiului din Ucraina ar putea eroda încrederea în viitor, exercita presiuni asupra monedei naționale, submina piața internă a valorilor mobiliare de stat și ar putea culmina cu retragerea masivă a depozitelor din sistemul bancar. Prima linie de apărare în fața acestor riscuri considerabile este implementarea consecventă a reformelor. Atragerea resurselor suplimentare de la FMI, alți parteneri multilaterali și bilaterali, precum și de la donatori ar trebui să contribuie la cimentarea încrederii, în anticiparea șocurilor negative.

6. Rămânem fermi în intenția de a implementa programul, în pofida mediului complicat. De la aprobarea programului în decembrie 2021, am comunicat în permanență cu experții FMI pe marginea evoluțiilor pe teren în materie de politici. Realizăm programul de reforme structurale în conformitate cu planurile trasate: [toate] criteriile de performanță structurale stabilite pentru finele lunii martie 2022 au fost respectate. La concret, am reușit să finalizăm evaluarea solvabilității companiilor de asigurări, în vederea asigurării trecerii la cadrul de reglementare *Solvency II*. Am transmis către toate întreprinderile de stat subordonate guvernului central instrucțiunile de rigoare privind prezentarea până la finele lunii aprilie 2022 a situațiilor financiare trimestriale standardizate pentru anii 2019-2021. Am elaborat versiunea inițială a raportului privind executarea proiectelor investiționale cu finanțare din fondurile extrabugetare pe parcursul anului 2021 și am modificat cu succes Legea cu privire la Procuratură, în urma consultărilor cu experții FMI și alte părți interesate.

II. Cadrul de politici

7. În politicile promovate, Guvernul se axează în continuare pe obiectivul-cheie – crearea condițiilor pentru o creștere durabilă și incluzivă pe termen lung. Acordăm în continuare prioritate obiectivelor enunțate în program: redresarea economică, lansarea unei agende ambițioase de reformare a guvernantei și cadrului instituțional și satisfacerea necesităților urgente de dezvoltare. În pofida crizei curente, politicile promovate se vor baza în continuare pe strategia asumată la momentul lansării programului. Reafirmăm obiectivele enunțate în program, ajustând la realitățile curente termenele de implementare. Odată cu depășirea crizei curente, ne vom reorienta eforturile pentru a promova un set de politici macroeconomice de importanță critică și a realiza reforme structurale ambițioase menite să consolideze statul de drept, să reducă corupția și să consolideze guvernanta bugetar-fiscală și cea financiară, să faciliteze atragerea finanțării externe și să creeze o temelie puternică pentru o creștere economică puternică și incluzivă.

A. Politica bugetar-fiscală

8. Obiectivul politicii noastre bugetar-fiscale este să răspundem șocurilor combinate cauzate de războiul din Ucraina, lipsa securității energetice, inflația înaltă și pandemia în curs și să întreprindem totodată pașii necesari pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare.

- Inițial, în bugetul aprobat pentru anul 2022 am prevăzut, printre alte categorii de cheltuieli, alocații pentru susținerea furnizorilor de gaze naturale și acordarea compensațiilor populației (0,7 la sută din PIB), pentru susținerea persoanelor neangajate în câmpul muncii, subvenționarea producătorilor agricoli (0,4 la sută din PIB) și asistenței în sistemul de sănătate (0,3 la sută din PIB), inclusiv și finanțare semnificativă pentru cheltuielile capitale (3,7 la sută din PIB). Totuși, evoluțiile negative recente au dat peste cap presupunerile-cheie care au stat la baza prognozelor.
- Respectiv, am aprobat măsuri noi atât la capitolul venituri, cât și la capitolul cheltuieli. Am aprobat rectificarea bugetului, compatibilă cu cadrul macroeconomic convenit cu FMI, pentru a aduce nivelul deficitului bugetului guvernului general la 7,2 la sută din PIB, cu condiția existenței surselor de finanțare (**acțiune prealabilă**). Am alocat un suport mai mare pentru a putea asigura livrările de gaze naturale și a atenua impactul negativ asupra populației și agenților economici (1,2 la sută din PIB, un nivel relativ mai înalt decât cel prevăzut în bugetul aprobat), precum și pentru acordarea asistenței umanitare, inclusiv cazare, asistență medicală, alimentație și costuri salariale suplimentare (0,4 la sută din PIB). În afară de aceasta, am suplinit fondurile flexibile bugetare de urgență cu 0,3 la sută din PIB, pentru a forma rezerve importante care vor fi folosite în cazul, în care va continua majorarea prețurilor la resursele energetice sau se vor materializa

alte tipuri de șocuri. Deficitul va fi acoperit din finanțarea acordată de partenerii noștri de dezvoltare, în special asistența macrofinanciară și granturile acordate de UE, finanțarea pentru dezvoltare din partea Băncii Mondiale, finanțarea acordată de FMI, donatorii bilaterali, dar și din surse interne.

- Date fiind riscurile înalte de deteriorare a situației, suntem pe deplin conștienți de necesitatea de a identifica măsuri pentru a face față situațiilor de criză și le elaborăm în consultare cu experții FMI. Inflația în creștere impune necesitatea de a asigura protecția socială a populației pentru a preveni înrăutățirea condițiilor de trai. Derapajele relațiilor comerciale cu Federația Rusă, Ucraina, Belarus și alte state afectate vor submina veniturile, fapt ce va duce la scăderea consumului. Mai mult ca atât, incertitudinea crescândă din sectorul financiar ar putea duce la dificultăți de finanțare care vor afecta piața internă a valorilor mobiliare. Pe parcurs, în cazul materializării unor șocuri, fiind necesară o asistență suplimentară pentru categoriile vulnerabile ale populației, vom revizui prioritățile de cheltuieli bugetare și vom reduce cheltuielile capitale, pentru a putea acoperi necesitățile de finanțare prioritare.

- 9. Rămânem fermi în intenția de menține sustenabilitatea bugetară, totodată având ca scop atingerea obiectivelor de dezvoltare.** Deprecierea în termeni nominali a monedei naționale și reacția de răspuns la șocul triplu vor duce la creșterea datoriei de stat până la circa 45 la sută din PIB – un nivel ancorat în acest program. Anticipăm că va fi necesar să majorăm cheltuielile în anul viitor, în timp ce perspectivele finanțării bugetului sunt incerte. Din aceste considerente, în anul 2023 vom ținti deficitul bugetar la 5,1 la sută din PIB. Din punct de vedere a politicilor, un asemenea nivel al deficitului ar putea să ne impună să limităm mai devreme asistența, respectiv ne vom strădui să atenuăm efectele negative, pe măsură ce finanțarea suplimentară va deveni disponibilă. Pe termen mediu, ne asumăm angajamentul să tindem spre reducerea nivelului datoriei de stat pe măsura atenuării impactului șocului triplu, astfel încât să fie menținut un nivel al rezervelor financiare suficient pentru a asigura o protecție adecvată contra riscurilor angajamentelor contingente și șocurilor economice. În conformitate cu acest obiectiv, cadrul nostru bugetar pe termen mediu va prevedea un deficit al bugetului guvernului general de circa 3,5-4,5 la sută din PIB pe parcursul anilor 2024-2026. Aici vom pune accentul pe cheltuielile pentru dezvoltare – se va acorda prioritate cheltuielilor capitale pentru drumuri, diversificare energetică și aprovizionare cu apă, precum și investițiilor în sănătate și învățământ, dar și pe susținerea creșterii sectorului întreprinderilor mici și mijlocii și crearea locurilor de muncă noi. Acestea vor fi susținute de reforme în vederea mobilizării veniturilor interne, eficientizării cheltuielilor, dezvoltării pieței interne și consolidării guvernancei și transparenței bugetar-fiscale.

Reforme pentru consolidarea mobilizării veniturilor

- 10. Politica fiscală și reformarea administrării fiscale și vamale rămân o prioritate-cheie.** În consultare cu experții FMI, planificăm următoarele măsuri:

- **Vom publica o analiză cuprinzătoare a cheltuielilor fiscale legate de TVA și impozitul pe venit (criteriu de performanță structurală, 30 iunie 2022)** pentru a identifica facilitățile fiscale care urmează să fie anulate treptat pentru a elimina practicile abuzive, ineficiențele sistemului fiscal și pentru a mobiliza veniturile. Pentru atingerea acestui obiectiv, în baza asistenței tehnice acordate de experții FMI, am elaborat deja o versiune inițială a raportului privind cheltuielile fiscale existente și, pornind de la sistemul fiscal de bază descris în raport, putem să facem o evaluare a reformelor/politicilor respective. De asemenea, vom instituționaliza procesul de evaluare a facilităților fiscale ca parte componentă a procesului bugetar anual, începând cu anul 2022.
- **Vom continua să consolidăm administrarea fiscală.** Vom continua să perfecționăm structura organizatorică și capacitatea instituțională a Serviciului Fiscal de Stat (SFS), în conformitate cu recomandările experților misiunilor de asistență tehnică ale FMI. Printre ele sunt: (i) operaționalizarea registrului integrat al contribuabililor (**criteriu de performanță structurală, 30 iunie 2022**); (ii) consolidarea capacității SFS de a investiga și transmite procurorilor cazurile de infracțiuni fiscale în vederea urmăririi penale, prin semnarea protocoalelor respective, eliminarea lacunelor din legislație și organizarea cursurilor de instruire și asistența tehnică din partea FMI; (iii) lansarea schimbului automatizat de informații în cadrul Forumului mondial privind transparența și schimburile de informații în scopuri fiscale (OCDE) până la 1 septembrie 2023; (iv) introducerea în Codul Fiscal a unei prevederi ce ține de cadrul general anti-evaziune, pentru a contracara practicile fiscale abuzive pe intern și la nivel internațional.
- **Vom continua eliminarea treptată a permisivității emisiilor de carbon.** Accizele pentru combustibil sunt ajustate anual în dependență de rata creșterii PIB-ului nominal, în vederea convergenței cu nivelurile minime ale UE până în anul 2025. Pe măsură ce criza pandemică și energetică vor scădea în intensitate, vom revizui regimul de impozitare în sectorul energetic, în urma unei evaluări minuțioase a aspectelor sociale și economice.
- **Vom avansa reformele vamale în mai multe domenii importante.** Parlamentul a aprobat în luna august a anului 2021 un nou Cod Vamal, elaborat în urma consultărilor cu UE, care are ca scop armonizarea reglementărilor și procedurilor naționale cu cele mai bune practici internaționale și o mai mare aliniere a acestuia la prevederile Directivelor UE, începând cu 1 ianuarie 2023. În conformitate cu angajamentele noastre față de UE și în scopul consolidării capacității politicilor promovate de a descuraja contrabanda, am modificat cadrul legal respectiv, (i) reducând pragul legal pentru calificarea contrabandei ca infracțiune și înăsprirea amenzilor administrative pentru astfel de încălcări și (ii) definind baza infracțiunii de contrabandă, în vederea includerii aici a taxelor, impozitelor și altor plăți. De asemenea, pe parcursul

implementării programului, intenționăm să ratificăm Protocolul OMS pentru eliminarea comerțului ilicit cu produse din tutun, cu scopul de a reduce pierderile la venituri și contrabanda.

- **Vom face uz de regimul de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru a spori disciplina fiscală.** Instrumentele existente de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, cum ar fi cele utilizate pentru identificarea beneficiarilor efectivi ai entităților și conturilor, pot fi aplicate pentru a spori transparența corporativă, facilita detectarea și urmărirea infracțiunilor fiscale și cazurile de transfer abuziv al profiturilor (inclusiv către jurisdicții offshore netransparente) și pentru a declanșa controalele fiscale. În acest sens, ne propunem să îmbunătățim schimbul de informații între autorități și să sporim calitatea informației privind beneficiarii efectivi, dar și să consolidăm cooperarea între Serviciul Fiscal de Stat, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și organele de drept.

Reforme pentru îmbunătățirea calității bugetului și transparenței bugetare

11. Suntem fermi în privința importanței unui proces bugetar transparent. În acest sens, vom acorda prioritate următoarelor acțiuni:

- **Instituționalizarea rapoartelor de analiză a cheltuielilor.** Considerăm că rapoartele de analiză a cheltuielilor sunt esențiale pentru identificarea posibilităților de sporire a eficienței și eficacității din punct de vedere a costurilor în sectoarele cheie. În anul 2018, am finalizat analiza cheltuielilor în sectorul învățământului, [suntem în proces de finalizare a analizei cheltuielilor în sectorul agricol, și am lansat o analiză a cheltuielilor în sectorul ocrotirii sănătății. Vom implementa recomandările respective din rapoartele de analiză a cheltuielilor deja finalizate].
- **Consolidarea cadrului de responsabilitate bugetar-fiscală și a transparenței bugetare.** Vom evalua performanțele cadrului de responsabilitate bugetar-fiscală, în vigoare din 2018, în vederea reducerii caracterului pro-ciclic al prevederii privind deficitul bugetar, limitării aplicabilității clauzelor de derogare și consolidării controlului bugetar și transparenței bugetare. În acest scop monitorizăm cu regularitate alocațiile bugetare pentru gestionarea asistenței acordate refugiaților și publicăm informația respectivă pe pagina web a Ministerului Finanțelor.
- **Consolidarea achizițiilor publice.** În noiembrie 2020 am modificat actele normative privind achizițiile pentru a include obligativitatea prezentării și publicării informației privind beneficiarii efectivi ca parte a pachetului de documente depus pentru participarea în concursurile de achiziții publice. Am publicat, de asemenea, un raport privind cheltuielile legate de pandemie, pentru anul 2020, inclusiv informația privind beneficiarii efectivi ai entităților care au încheiat contracte cu guvernul. În iunie 2021 am publicat, de asemenea, raportul de audit al Curții de Conturi

privind utilizarea resurselor sectorului de sănătate pentru combaterea pandemiei în anul 2020. Publicăm deja informația cu privire la beneficiarii efectivi ai tuturor entităților care încheie contracte cu autoritățile publice pe pagina oficială a Agenției Achiziții Publice. Intenționăm să implementăm noul sistem e-Achiziții, care va acoperi toate achizițiile publice, până la 1 ianuarie 2023, pentru a susține procesele de achiziții publice transparente și a presta servicii eficiente din punctul de vedere al costurilor. În afară de aceasta, Guvernul intenționează să aprobe o foaie de parcurs pentru următorii patru ani, prin aprobarea Programului de dezvoltare a achizițiilor publice, având ca scop armonizarea în continuare a cadrului național de reglementare cu *Acquis Communautaire*, finalizarea creării cadrului normativ de reglementare, dezvoltarea capacităților specialiștilor în domeniul achizițiilor publice și promovarea achizițiilor publice centralizate.

- **Consolidarea mecanismelor de dezvoltare a informației privind riscurile bugetare și de management al riscurilor bugetare.** Am înregistrat progrese în identificarea și raportarea riscurilor bugetare și, începând cu 2018, publicăm nota privind riscurile bugetare, ca anexă la pachetul de documente ale bugetului de stat. În 2020, am extins acest exercițiu, incluzând principalele parteneriate public-private, întreprinderile de stat mari și garanțiile de stat acordate în cadrul programului “Prima Casă”. Vom continua să îmbunătățim notele privind riscurile bugetare, cu extinderea domeniilor acoperite, cu o mai bună monitorizare, coordonare inter-instituțională și raportare a calității angajamentelor contingente (a se vedea planurile de reformare a sectorului întreprinderilor de stat).
- **Consolidarea sistemelor de gestionare a datoriei publice și de gestionare a numerarului.** În pofida progresului înregistrat în ultima perioadă, în special în ceea ce privește calitatea datelor și coordonarea inter-departamentală, instrumentele financiare sunt limitate și concentrate pe valori mobiliare cu termen de scadență scurt, iar piața valorilor mobiliare de stat rămâne a fi slab dezvoltată. Pentru a dezvolta piața creanțelor aferente valorilor mobiliare de stat și a facilita finanțarea internă, vom revizui cadrul normativ ce reglementează gestionarea datoriei, vom consolida capacitățile noastre operaționale și vom lua măsuri pentru a dezvolta în continuare sistemul de dealeri primari și a crea o platformă nouă pentru micii investitori.

Reforme menite să facă cheltuielile eficiente, sustenabile și favorabile creșterii economice

12. Ne propunem să îmbunătățim calitatea serviciilor publice pentru a sprijini obiectivele de creștere economică și echitate socială. Vom întreprinde următoarele măsuri:

- **Consolidarea cadrului de management al investițiilor publice, în vederea majorării ratei de executare și a calității investițiilor publice, precum și eliminării lacunelor substanțiale legate de infrastructură.** În linii mari, cadrul nostru de management al investițiilor publice este în concordanță cu bunele practici internaționale, însă aplicarea inconsecventă și nivelul redus de acoperire îi limitează în mod semnificativ eficacitatea. În baza recomandărilor Raportului privind evaluarea managementului investițiilor publice (PIMA) din anul 2019, ne propunem să consolidăm etapele de planificare, alocare și implementare din ciclul de gestionare a investițiilor publice. Pentru atingerea acestui obiectiv, [(i) în luna martie am publicat pe pagina web a Ministerului Finanțelor cinci rapoarte cu privire la executarea proiectelor de investiții realizate de către fondurile de dezvoltare (Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, Fondul Rutier, Fondul Ecologic Național, Fondul de Eficiență Energetică și proiectele finanțate din surse externe) pe parcursul anului bugetar precedent (**criteriu de performanță structurală, 31 martie 2022**), și anual vom actualiza aceste rapoarte, ca parte integrală a procesului de elaborare a bugetului și de raportare bugetară]; și (ii) vom modifica legislația și actele normative în vederea extinderii cadrului actual de management al investițiilor publice prin includerea proiectelor finanțate din bugetul de stat, proiectelor finanțate din exterior și a proiectelor finanțate din fondurile de dezvoltare (**criteriu de performanță structurală, 30 septembrie 2022**).
- **Consolidarea sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar.** Planificăm să efectuăm o analiză a sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar, pentru a îmbunătăți coeficientul de compresie a salariilor, a consolida procesul bugetar și a face față necesității acute de cadre. Pentru atingerea acestui obiectiv și având în vedere recomandările experților misiunii recente de asistentă tehnică a FMI, planificăm să îmbunătățim raportarea alocațiilor bugetare pentru acoperirea costurilor de personal, incluzând instituțiile publice, să consolidăm în continuare valorile de referință pentru stabilirea salariilor în sectorul bugetar și să revizuim mecanismul de ajustare a plăților salariale din sectorul public în funcție de minimul de subzistență. În luna [decembrie a anului 2021, am lansat un registru informațional cuprinzător, pe deplin funcțional, în regim de pilotare, care duce evidența angajaților Ministerului Finanțelor și Serviciului Fiscal de Stat, și lucrăm la extinderea sistemului pentru a include și Serviciul Vamal, inspecțiile financiare și Agenția Achiziții Publice]. Vom extinde registrul informațional cuprinzător pentru a cuprinde toți angajații guvernului central (**criteriu de performanță structurală, 30 iunie 2022**).
- **Asigurarea sustenabilității sistemului de pensii.** Sistemul nostru de pensii se confruntă cu provocări semnificative, inclusiv baza îngustă de contribuții, îmbătrânirea populației, scăderea ratelor de înlocuire și creșterea deficitului din cauza indexării duble și a inversării politicilor. Am

corectat modificările regresive de politici care prevedeau reducerea vârstei de pensionare de la 63 la 62 ani pentru bărbați și de la 59 la 57 ani pentru femei, fapt care a generat presiuni semnificative asupra sistemului de pensii, abrogând în Parlament legislația respectivă. În consultare cu partenerii internaționali, am modificat și formula de indexare, pentru a asigura rate de înlocuire viabile. În afară de aceasta, în luna octombrie a anului 2021 am majorat pensia minimă cu 68 la sută, până la 2000 lei, pentru a o aduce la nivelul de subzistență calculat. În luna aprilie a anului 2022 am majorat cu 14 la sută componentele pensiei sub nivelul salariului mediu, pentru a compensa impactul inflației și am majorat toate pensiile cu o sumă fixă calculată ca jumătate din creșterea PIB-ului real aplicată la suma pensiei medii. În consultare cu Banca Mondială, intenționăm să extindem în continuare baza de contribuții pentru a atenua riscurile de sustenabilitate.

- **Perfecționarea programelor de asistență socială.** În pofida eforturilor de majorare a alocațiilor sociale, cheltuielile pentru programele de asistență socială rămân modeste (aproximativ 1 la sută din PIB), iar nivelul sărăciei rămâne înalt (aproximativ 15 la sută). Doar 40 la sută din plăți sunt acordate în baza evaluării indirecte a veniturilor, lăsând multe familii sărace fără sprijin și generând cheltuieli ineficiente. În consultare cu Banca Mondială, am inițiat reforma Programului de ajutor social, în vederea majorării alocațiilor și îmbunătățirii țintirii beneficiarilor programelor de asistență socială, redirecționând resursele de la plățile pe bază pe categorii (inclusiv plăți ad-hoc bazate pe categorii) spre cele acordate în funcție de veniturile evaluate indirect, majorând coeficienții atribuiți celor mai vulnerabili membri ai familiilor beneficiare și asigurând funcționarea sistemului de depunere a cererilor la distanță pentru programele bazate pe venituri. Ne angajăm să actualizăm Strategia de Reducere a Sărăciei până la finele lunii decembrie a anului 2022.
- **Majorarea investițiilor în programe de intervenții în situații de dezastru și de adaptare la schimbările climatice.** Sectorul agricol, care are o importanță sistemică pentru Republica Moldova, este în continuare vulnerabil în fața calamităților naturale, generând riscuri iminente pentru bunăstarea producători agricoli numeroși și familiilor acestora. În cooperare cu Banca Mondială, vom explora măsuri care să sporească rezistența acestui sector, inclusiv prin consolidarea capacității agricultorilor de a implementa practici agricole durabile și măsuri de adaptare la schimbările climatice, extinderea accesului la sisteme de irigare, introducerea unor soiuri de culturi rezistente la secetă și luarea măsurilor de protecție anti-grindină, precum și elaborarea unor programe inovatoare de asigurări.
- **Consolidarea eforturilor privind asigurarea egalității de gen.** Diferențele de gen în ceea ce privește piața forței de muncă sunt relativ mici, însă ponderea femeilor inactive este în creștere,

diferențele salariale rămân a fi semnificative, iar femeile sunt angajate preponderent în sectorul public, fiind slab remunerate. Intenționăm să implementăm un șir de politici de susținere a familiilor pentru a asigura servicii mai bune de îngrijire a copiilor și a facilita revenirea mai grabnică a părinților la locul de muncă. Vom colabora cu agențiile ONU și alte părți interesate pentru a analiza măsurile de îmbunătățire a sistemului de acordare a concediului parental și a politicilor în domeniul îngrijirii copiilor, precum și de eliminare a distorsiunilor de gen.

B. Politica monetară

13. În luna martie 2022 rata inflației a depășit plafonul benzii consultative largi , ceea ce a determinat inițierea consultărilor privind inflația la Consiliul de directori executivi al FMI.

Accelerarea ritmului inflației a fost inevitabilă și a fost cauzată de presiunile preponderent pe partea ofertei, care s-au manifestat de la începutul anului 2022, inclusiv majorarea prețurilor la produsele alimentare și resursele energetice la nivel global și ajustarea substanțială a tarifelor la resursele energetice pe intern. Totodată, impactul negativ al războiului din Ucraina pune presiune asupra monedei naționale, care s-a depreciat după intensificarea conflictului, fapt reflectat prin creșterea semnificativă a prețurilor pe intern la produsele importate. În pofida înăsprii semnificative a politicii monetare și cerințelor privind lichiditatea, BNM și FMI sunt de părerea că nivelul înalt al inflației probabil se va menține până în al treilea trimestru al anului 2022, înainte de a începe să revină treptat. După recalibrarea și modificarea benzii consultative privind inflația, ne așteptăm că rata inflației să nu depășească limitele benzii consultative în luna aprilie și anticipăm o revenire a inflației la nivelul țintit până în a doua jumătate a anului 2023.

14. BNM a acționat rapid și complex în vederea stăvilirii inflației și presiunilor externe.

- **Rata de bază.** La 13 ianuarie, 15 februarie și 15 martie, am majorat rata de bază cu câte 2 puncte procentuale, până la nivelul actual de 12,5 la sută, pentru a combate accelerarea și persistența inflației, nivelul căreia în luna februarie a constituit 18,5 la sută. Banca Națională este pregătită să înăsprească în continuare politica monetară, în baza datelor noi primite, pentru a face față efectelor secundare generate de creșterea prețurilor la mărfuri și pentru a ancora așteptările.
- **Rezervele obligatorii.** Una dintre măsurile întreprinse pentru atenuarea presiunilor inflaționiste a fost majorarea în luna ianuarie a ratei rezervelor obligatorii în monedă națională și valute neconvertibile cu 2 puncte procentuale, până la nivelul de 28 la sută, menținând rata rezervelor obligatorii în valută străină la nivelul de 30 la sută. Banca Națională este disponibilă să continue să ajusteze rata rezervelor obligatorii în monedă națională, după necesitate.
- **Intervențiile valutare.** Ținând cont de condițiile extrem de dificile de pe piață, BNM a realizat vânzări de valută substanțiale, într-un volum echivalent cu 10 la sută din rezervele valutare, pentru a limita volatilitatea excesivă a cursului de schimb. Suntem conștienți de faptul că nu

există certitudine în ceea ce privește amploarea și durata presiunilor asupra încrederii în viitor cauzate de războiul din Ucraina, dar și a presiunilor cauzate de creșterea preșurilor la produsele alimentare și resursele energetice. Contextul actual de politici este dificil și este necesar să ne asigurăm că băncile comerciale dispun de lichidități suficiente, dar și că dispunem de rezerve necesare pentru a face față șocurilor care se pot manifesta în mediul curent atât de complex. Respectiv, suntem pregătiți să permitem ajustările necesare ale cursului de schimb și vom continua să gestionăm rezervele într-o manieră conservativă, limitând intervențiile doar la cele necesare pentru prevenirea volatilității excesive a cursului de schimb, și comunicând, totodată, într-o manieră activă, cu actorii de pe piață, în ceea ce privește strategia noastră de intervenții.

- **Măsurile de contingență.** Respectând angajamentul să implementăm politicile trasate, în condițiile unui nivel de incertitudine fără precedent, suntem gata să întreprindem măsurile de contingență necesare, în caz dacă se vor materializa riscurile de înrăutățire gravă a situației și vor pune în pericol stabilitatea macroeconomică și financiară. În consultare cu experții FMI, vom lua astfel de măsuri ca parte a unui set mai larg de măsuri de ajustare macroeconomică.

C. Politicile din sectorul financiar

15. Stabilitatea sectorului financiar este o condiție necesară pentru atingerea obiectivelor noastre economice. În pofida gravității presiunilor exercitate de războiul din Ucraina, sistemul bancar a rămas în general stabil. De la începutul războiului în februarie și până la finele lunii martie, persoanele fizice și-au retras aproape 10 la sută din depozitele bancare în valută și lei, în timp ce companiile au optat în mare parte pentru convertirea portofoliilor în valută străină. Cu toate acestea, rata de acoperire a lichidității pe sistem rămâne peste nivelul prescris, constituind la finele lunii martie 80 la sută. Conform rezultatelor testelor de stres efectuate recent de BNM, băncile pot face față retragerilor unui volum semnificativ de pasive din bilanț. Cu o rată a suficienței capitalului la nivelul de 26 la sută la sfârșitul lunii martie, băncile rămân bine capitalizate și capabile să facă față pierderilor semnificative la împrumuturi. Creditele neperformante par a fi sub control, constituind 6,7 la sută din total credite, însă o înrăutățire semnificativă a bilanțurilor debitorilor cauzată de impactul negativ al războiului din Ucraina și sancțiunile impuse Federației Ruse și Belarus asupra lanțurilor de aprovizionare și de majorarea costurilor la resursele energetice ar putea eroda rezervele de capital din câteva bănci. Vom monitoriza îndeaproape presiunile asupra lichidității băncilor și ne angajăm să actualizăm și să activăm cadrul de acordare de asistență de urgență sub formă de lichidități și să întreprindem alte măsuri de urgență pentru a preveni acumularea riscului pe partea de lichiditate. Pentru a asigura stabilitatea poziției de capital a băncilor într-un mediu de incertitudine sporită, vom elabora și menține recomandările privind limitarea plății dividendelor până la atenuarea impactului negativ al șocului.

16. Ne menținem angajamentul de a consolida în continuare autonomia instituțională și guvernanta BNM, în consultare cu FMI. În acest sens, ne asumăm cu fermitate angajamentul să implementăm pe deplin recomandările privind garanțiile necesare. În special, le-am transmis experților FMI proiectul modificărilor legislative relevante, elaborat cu scopul consolidării

prevederilor **(criteriu de performanță structurală, 30 iunie 2022)** ce țin de: (i) procedurile și criteriile pentru numirea, demisia și demiterea guvernatorului și a viceguvernatorilor și a membrilor Consiliului de supraveghere; (ii) interzicerea influenței actorilor publici și privați; și (iii) clarificarea responsabilităților manageriale ale guvernatorului și ale Comitetului executiv.

17. Ne păstrăm pe deplin angajamentul de a menține progresul recent în reformarea sectorului bancar. În acest scop, ne vom asigura că acțiunile întreprinse în procesul de înlăturare a acționarilor care nu corespund criteriilor de onorabilitate și profesionalism — inclusiv a celor care acționează în mod concertat — nu vor fi inversate. Suntem hotărâți să-i aducem în fața justiției pe făptașii fraudei, prin efectuarea investigațiilor, urmării penale și proceselor de judecată într-o manieră independentă și cuprinzătoare. În acest context, recunoaștem riscurile pentru stabilitatea financiară care ar putea surveni în urma desfășurării procedurilor legale față de bănci, în calitatea lor de persoane juridice. Ținând cont de acest fapt, vom consolida mecanismele de management al crizelor, ridicând discutarea problemelor stabilității financiare și riscurilor bugetare din sistemul bancar la nivelul Comitetului Național de Stabilitate Financiară, totodată analizând riscurile respective la nivelul Consiliului Suprem de Securitate. Am pregătit — și vom actualiza periodic, iar apoi vom discuta în cadrul Comitetului Național de Stabilitate Financiară — planurile cuprinzătoare de acțiuni în situații de urgență (i) pentru a ne asigura ca toate cerințele de formare a provizioanelor și cerințele de capital aplicate băncilor întru asigurarea respectării deciziilor judecătorești în derulare să fie conforme cu standardele internaționale de raportare financiară și regulamentele BNM; (ii) pentru a solicita prezentarea unor planuri credibile de restabilire a capitalului, cu termene clare, în cazurile în care nivelul capitalului scade sub limitele prudențiale, de rând cu alte acțiuni de supraveghere menite să corecteze situația; și (iii) pentru a pune în aplicare, dacă va fi necesar, măsurile de rezoluție identificate de către autoritățile competente, pentru menținerea stabilității financiare, în conformitate cu Legea privind redresarea și rezoluția băncilor.

18. Am finalizat procesul de asigurare a transparenței acționariatului și beneficiarilor efectivi într-o bancă care nu are un caracter sistemic. Deși realizarea pașilor prevăzuți de cadrul legal privind înlăturarea acționarilor a fost suspendată la o etapă timpurie, existența cadrului consolidat pentru asigurarea finalității deciziilor de supraveghere a permis ducerea la bun sfârșit a procesului, astfel încât proprietarii băncii să corespundă criteriilor de onorabilitate și profesionalism. BNM va întreprinde pașii necesari pentru a asigura în același timp o guvernare corporativă adecvată și o gestionare profesionistă a băncii.

19. Suntem hotărâți să fortificăm supravegherea sectorului financiar, inclusiv prin consolidarea cadrului de gestionare a crizelor financiare și cadrului macro-prudențial, în conformitate cu recomandările Raportului privind analiza stabilității sectorului financiar

(FSSR). În acest scop, în anul 2023 BNM va pregăti o revizuire tematică a Legii privind Redresarea și Rezoluția Bancară și a actelor normative respective, în conformitate cu bunele practici aplicate la situația din Moldova și în baza recomandărilor experților FMI, cu scopul de a identifica carențele existente și a introduce o mai mare flexibilitate în cerințele minime privind fondurile proprii și obligațiunile eligibile (MREL), condițiile de acces la fondul de rezoluție și participarea Fondului de garantare a depozitelor în sectorul bancar la finanțarea măsurilor de rezoluție **(criteriu de performanță structurală pentru 30 iunie 2023).** În afară de aceasta, intenționăm să efectuăm o revizuire cuprinzătoare a cadrului privind lichidarea băncilor în vederea consolidării procedurilor de lichidare. BNM planifică să aloce mai mult personal în Departamentul stabilitate financiară pentru a spori monitorizarea riscurilor sistemice. De asemenea, vom elimina lacunele din cadrul macro-prudențial, inclusiv prin (i) modificarea Legii BNM pentru a asigura un mandat legal explicit pentru stabilitatea financiară până la finele lunii iunie 2022 și (ii) consolidarea setului de instrumente macro-prudențiale al BNM pentru a introduce plafoane pentru raportul dintre credite și valoarea gajului (LTV) și raportul dintre serviciul datoriei și venitul total (DSTI) pentru instituțiile financiare [până la finele lunii iunie 2022]. BNM intenționează, de asemenea, să actualizeze cadrul de testare la stres a macro-solvabilității. În afară de aceasta, până la finele lunii iunie 2022, vom introduce amendamente la Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, Legea cu privire la activitatea băncilor și alte acte legislative relevante, pentru a ne asigura că BNM este în stare să-și exercite activitatea sa de supraveghere fără a fi restricționată de termene-limită inadecvate sau alte impedimente în calea activității eficiente de supraveghere a sectorului financiar, introduse prin modificarea Codului Administrativ în anul 2019.

20. Ne angajăm să consolidăm mecanismele de asigurare a stabilității financiare. Vom consolida capacitatea Fondului de garantare a depozitelor în sectorul bancar de a efectua plata depozitelor în caz dacă vor apărea situații de faliment bancar în viitor, inclusiv prin efectuarea unor teste de răspuns la stres atât pentru Fondul de garantare a depozitelor în sectorul bancar, cât și pentru bănci. Vom consolida nivelul de pregătire a BNM pentru rezoluția bancară în vederea implementării instrumentului bancă-punte și a instrumentului de recapitalizare internă, inclusiv pregătirea planurilor operaționale, precum și vom consolida cooperarea între agenții. În conformitate cu recomandările de asistență tehnică a FMI, vom aproba actele normative secundare pentru acordarea asistenței urgente sub formă de lichidități, astfel încât să fie îmbunătățite prevederile ce țin de eligibilitatea gajului, controlul riscurilor și procedurile interne **(criteriu de performanță structurală, 30 iunie 2022).**

21. Lucrăm la îmbunătățirea supravegherii sectorului nebankar în materie de viabilitate, guvernanță corporativă și practici de gestionare a riscurilor. Am elaborat proiectul de lege

pentru modificarea prevederilor Legii 192/1998 (anterior – proiectul de Lege nr. 186), pentru a fortifica prevederile menite să protejeze autonomia CNPF și planificăm să le adoptăm în viitorul apropiat. În continuare, ne vom axa, în primul rând, pe realizarea angajamentului asumat anterior, și anume de a transfera către BNM responsabilitățile de reglementare și supraveghere a organizațiilor de creditare nebancară, asociațiilor de economii și împrumut și companiilor de asigurări, începând cu 1 iulie 2023. Perfecționăm coordonarea între autorități pentru a intensifica pregătirile, inclusiv printr-un plan de acțiuni cuprinzător care să prevadă măsuri de clarificare a cadrului legal, de consolidare a capacităților, de asigurare a continuității activității, de punere în aplicare a modificărilor de reglementare necesare și de gestionare a comunicării.

- **Organizațiile de creditare nebancară.** Creditarea prin intermediul organizațiilor de creditare nebancară (OCN) a sporit în ultimul timp, constituind 15 la sută din activele sectorului financiar. Deși OCN-urile nu dispun de poziții valutare nete deschise, ele sunt expuse indirect riscului creditar valutar, deoarece circa 30 la sută din totalul creditelor acordate sunt în valuta străină, dar și riscurilor de maturitate și lichiditate, dat fiind că finanțarea din partea nerezidenților s-ar putea întrerupe brusc, subminând eforturile de refinanțare. Am perfecționat Legea cu privire la organizațiile de creditare nebancară pentru a facilita creditarea responsabilă, prin includerea unor prevederi privind acțiunile de control necesare pentru determinarea capacității de rambursare a debitorilor și nivelurilor de constituire a gajului. Pentru atingerea acestui obiectiv, vom aproba până la 30 iunie 2022 acte legislative ce vor reglementa raportul dintre credite și garanții (RCG) și raportul dintre serviciul datoriei și venituri (RSDV) pentru aplicare față de organizațiile de creditare nebancară.
- **Companiile de asigurări.** Am finalizat raportul privind evaluarea cuprinzătoare de către o firmă de audit cu renume a solvabilității tuturor asigurătorilor care emit cartea verde (**criteriu de performanță structural, 31 martie 2022**). În luna aprilie 2022 am adoptat o nouă Lege privind activitatea de asigurare și reasigurare, pentru a transpune cerințele Pilonului II (guvernanța corporativă) și Pilonului III (standardele de raportare) ale cadrului de reglementare *Solvency II*. Planificăm să efectuăm o analiză a tuturor companiilor de asigurări pentru a evalua gradul lor de pregătire pentru implementarea Pilonului I. În afară de aceasta, la finele lunii martie curent Legea cu privire la asigurarea de răspundere civilă auto a fost aprobată de Parlament în prima lectură. Ne angajăm să implementăm măsuri de rezoluție față de asiguratorii insolvabili pentru a proteja activele.

22. Planificăm să consolidăm cadrul de reglementare a piețelor de capital. În vederea atingerii acestui obiectiv, planificăm să consolidăm supravegherea piețelor de capital prin transferul competențelor de supraveghere a Depozitarului central unic al valorilor mobiliare (DCU) de la BNM către CNPF. Ca prim pas, vom crea un comitet de coordonare comun al acestor instituții, care va elabora prevederile ce țin de procesul de supraveghere, structura de proprietate și de guvernanță a DCU în contextul noului cadru de reglementare a piețelor de capital.

23. Vom elabora o amplă Strategie națională de incluziune financiară. Vom crea un comitet care va întruni reprezentanți ai instituțiilor relevante, care va elabora, implementa și monitoriza Strategia națională de incluziune financiară. Ne vom axa pe strategii care se concentrează pe dezvoltarea de produse financiare incluzive și vom mobiliza servicii digitale pentru a oferi servicii financiare eficiente din punct de vedere al costurilor pentru consumatori și IMM-uri. Intenționăm, de asemenea, să modificăm legislația existentă pentru a consolida protecția consumatorilor, în special în ceea ce privește clauzele contractuale care se referă la dezvăluirea informației și definesc drepturile consumatorilor. Vom consolida aplicarea legislației în materie de protecție a consumatorilor prin alocarea de resurse adecvate agențiilor relevante și îmbunătățirea coordonării între aceste agenții.

24. Ne angajăm să protejăm sectorul financiar de fluxurile financiare ilicite. În acest scop, vom continua să consolidăm regimul național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, în special prin eliminarea vulnerabilităților identificate în evaluarea MONEYVAL din 2019. Pentru a spori capacitatea instituțiilor financiare în calitate de „gardieni”, am desfășurat activități de informare a sectorului cu privire la o mai bună înțelegere a riscurilor, implementarea unei abordări bazate pe risc și aplicarea mai eficientă a măsurilor de prevenire care se concentrează pe raportarea tranzacțiilor suspecte, a persoanelor expuse politic, și pe identificarea beneficiarilor efectivi. Ne angajăm să continuăm aceste eforturi, inclusiv prin activități de supraveghere specifice. De asemenea, vom consolida capacitățile autorităților de reglementare și vom îmbunătăți coordonarea între toți actorii relevanți, inclusiv autoritățile de reglementare, organele de drept și sectorul privat. Am adoptat Strategia națională de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020-2025 și vom actualiza evaluarea națională a riscurilor; vom elabora planul de acțiune aferent și vom publica rezultatele.

D. Reformarea sectorului întreprinderilor de stat și a sectorului energetic

25. Reformarea sectorului întreprinderilor de stat în vederea sporirii eficienței și atenuării riscurilor bugetare rămâne o prioritate. Sectorul întreprinderilor cu participarea statului din Moldova subminează concurența, productivitatea și investițiile private, generând în același timp riscuri bugetare semnificative. Sectorul suferă din cauza performanțelor modeste asociate cu slaba guvernanta și supraveghere, prezența activităților necomerciale, capacitățile modeste și independența redusă ale consiliilor de supraveghere. Ca punct de plecare, pentru a spori capacitatea de supraveghere și monitorizarea riscurilor bugetare, Agenția Proprietății Publice a solicitat în luna februarie de la toate întreprinderile de stat de nivelul administrației centrale să prezinte situațiile financiare trimestriale (**criteriu de performanță structurală, 31 martie 2022**), care vor fi transmise în mod regulat Ministerului Finanțelor. Vom efectua o evaluare complexă a situației financiare a

tuturor întreprinderilor de stat care activează la nivelul guvernului central, în vederea identificării practicilor corupte și contractelor moștenite care generează costuri bugetare. Pentru atingerea acestui obiectiv, am identificat întreprinderile de stat active din punct de vedere economic (169 din 268) și vom conlucra cu aceste întreprinderi asupra îmbunătățirii calității raportării datelor. Acest proces va fi facilitat prin ajustarea respectivă a cadrului legal și cadrului de reglementare. Guvernul va elabora și va adopta o strategie privind proprietățile statului care va viza toate întreprinderile de stat la nivelul guvernului central, în vederea identificării întreprinderilor aflate în proprietate publică care vor fi supuse reorganizării, privatizării sau lichidării, precum și planurile de consolidare a structurilor lor de guvernanță (**criteriu de performanță structurală, 30 septembrie 2022**). În viitor, vom extinde monitorizarea bugetară și financiară a întreprinderilor de stat până la nivelul administrației locale.

26. Am reacționat prompt la criza energetică, însă șocurile repetate impun intensificarea eforturilor de asigurare a securității energetice. Pe viitor, ajustarea tarifelor va constitui un element critic al reacției de răspuns la nivel de politici la posibilele majorări în continuare ale prețurilor la resursele energetice importate, iar suportul suplimentar din partea bugetului va depinde de disponibilitatea resurselor bugetare.

- **Gazele naturale.** Prețurile de import ale gazelor naturale (parțial indexate la prețul gazelor pe piața spot) au crescut brusc. Am majorat tarifele la gaz pe intern pentru a reflecta această creștere. Am acordat, într-o manieră transparentă, asistență directă pentru a compensa majorarea tarifelor: consumatorilor casnici – pentru primii 150 metri cubi de gaz consumați, iar celorlalți consumatori – pentru primii 500 metri cubi de gaz consumați. Vom continua implementarea programelor existente de asistență socială bine ținută, pentru a proteja categoriile cele mai vulnerabile ale populației, și planificăm să creăm un cadru de asistență nou pentru următorul sezon de încălzire, până în luna octombrie a anului 2022. De asemenea, ne vom concentra pe sporirea eficienței energetice. În urma coordonărilor cu Secretariatul Comunității Energetice, ANRE va elibera până în luna august a anului 2023 certificările finale pentru companiile separate ale operatorului de transport și de sistem. Am actualizat planul de acțiuni în situații de criză și opțiuni de politici, astfel încât să fim pregătiți pentru scenariul în care prețurile la resursele energetice vor crește în continuare și/sau vor exista blocaje semnificative în livrarea resurselor energetice.
- **Energia electrică.** Am transferat o compensație directă companiei furnizoare de energie electrică (cumpărător unic al energiei electrice din surse regenerabile și de co-generare care fac parte din sistemul de termoficare centralizat), pentru a atenua impactul creșterii prețurilor. Negocierile complexe cu principalul furnizor de energie electrică sunt în curs de desfășurare. Războiul din Ucraina a generat incertitudini privind livrările și prețurile, ceea ce complică discuțiile referitor la extinderea contractului. Explorăm posibilitățile de livrare a energiei electrice din surse alternative din Ucraina și România, dar ar putea exista constrângeri de capacitate, iar prețurile ar putea fi foarte înalte. Am finalizat cadrul normativ și de reglementare care să asigure

separarea deplină a companiilor din sectorul electroenergetic. Am demarat pilotarea Normelor privind piața angro a energiei electrice, aprobate în 2020 (inclusiv funcționalitatea mecanismului de echilibrare a schimburilor de energie electrică) la 1 ianuarie 2022, iar perioada de testare a fost extinsă până la 30 aprilie 2022, ținând cont de situația de urgență. Recenta sincronizare a sistemului electroenergetic al Republicii Moldova cu sistemul electroenergetic al Europei Continentale ENTSO-E, în regim de testare, constituie un pas important în vederea îmbunătățirii securității livrărilor de energie electrică.

E. Consolidarea statului de drept și combaterea corupției

27. Consolidarea statului de drept și contracararea corupției în Moldova rămân priorități majore. Obiectivul nostru principal este de a implementa reforme pentru a pune bazele unui stat de drept puternic în Moldova. În acest scop, obiectivele noastre imediate includ curățarea sistemului și crearea unui cadru riguros pentru a menține independența și responsabilizarea actorilor din sectorul justiției, care sunt esențiale pentru combaterea corupției, reducerea căilor de influență politică, instaurarea unei încrederi mai mari în sistemul nostru judecătoresc și îmbunătățirea accesului la justiție și înfăptuirea acesteia. Ne vom asigura că există proceduri de rigoare, în urma cărora persoanele corupte și funcționarii publici acuzați de folosirea funcției publice pentru obținerea de beneficii personale să fie trași la răspundere pe deplin. Aceste priorități sunt cuprinse în Strategia pentru asigurarea independenței și integrității justiției care a fost adoptată în Parlament la începutul lunii decembrie a anului 2021. Ne angajăm să realizăm aceste reforme în conformitate cu principiile constituționale și normele și standardele recunoscute la nivel internațional. De asemenea, ne angajăm să combatem corupția la nivel înalt, să eliminăm actorii nocivi din sfera publică și să consolidăm integritatea, capacitățile și independența instituțiilor-cheie responsabile de lupta cu corupția.

28. Recunoaștem importanța și necesitatea consolidării independenței, integrității și eficienței sistemului judiciar. Vom continua modernizarea în justiție, ținând cont de recomandările experților și organizațiilor internaționale. Ne propunem să continuăm reformarea actualului sistem de recrutare, numire, evaluare, promovare și sancționare disciplinară a judecătorilor. În vederea atingerii acestui obiectiv, în luna martie 2022 am adoptat legislația necesară pentru efectuarea unei evaluări extraordinare a sectorului justiției pe baza unui proces transparent, formulat în consultare cu organele internaționale relevante, și am demarat procesul respectiv. De asemenea, vom spori în continuare transparența și accesibilitatea informațiilor disponibile pentru public cu privire la activitatea judecătorească, inclusiv prin reducerea practicii de judecare a cauzelor cu ușile închise, anularea politicii Consiliului Superior al Magistraturii de a lua decizii în ședințe închise și obligativitatea însoțirii hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii de explicații motivate. Recentele modificări constituționale deschid calea unor reforme importante în cadrul CSM, în

conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția, în speță cu privire la înlăturarea membrilor din oficiu. Transformarea Curții Supreme de Justiție (CSJ) într-o curte de casație în vederea îmbunătățirii calității practicii judiciare rămâne una dintre prioritățile noastre principale. Vom continua reformele curente de optimizare și consolidare a sistemului judecătoresc, prin eliminarea ineficiențelor, îmbunătățirea managementului instanțelor de judecată și consolidarea sistemelor de soluționare a litigiilor.

29. Ne angajăm să îmbunătățim capacitățile și integritatea Procuraturii. Pentru a îmbunătăți eficiența și responsabilizarea Procuraturii, am adoptat recent amendamente referitoare la evaluarea extraordinară a Procurorului General. Pentru a ne asigura că aceste evaluări sunt efectuate în conformitate cu principiile fixate în Constituție, vom elabora criterii și proceduri specifice, prevăzând garanțiile necesare, în consultare cu partenerii internaționali. Sunt necesare reforme pentru îmbunătățirea sistemului existent de evaluare și sancționare a procurorilor, inclusiv prin eficientizarea procedurilor disciplinare și scoaterea inspecției procurorilor din subordinea Procurorului General. Principalul nostru obiectiv este să consolidăm independența, responsabilitatea și capacitățile Consiliului Superior al Procurorilor în calitate de organ de autoadministrare al procurorilor.

30. Rămânem fermi în angajamentul nostru de a combate corupția adânc înrădăcinată prin fortificarea cadrului legal anticorupție. În luna septembrie a anului 2020, am modificat Codul Penal în așa fel, încât principalele infracțiuni de corupție să fie clasificate drept infracțiuni grave. Ca urmare a acestor modificări, în cazul acestui tip de infracțiuni va fi posibil de prelungit termenele de prescripție și de aplicat măsuri de protecție a martorilor și altor participanți la procedurile penale. Pentru a asigura aplicarea sancțiunilor în cazurile de corupție într-o manieră proporțională, eficace și descurajantă, în conformitate cu normele și reglementările internaționale și în urma consultărilor cu experții FMI, am început procesul complex de modificare a Codului Penal și Codului de Procedură Penală în vederea stabilirii unor criterii și proceduri clare ce țin de aplicarea acordurilor de recunoaștere a vinovăției și a altor dispoziții ce prevăd reducerea sau atenuarea sentințelor și vom elimina dispozițiile care permit reducerea termenului de detenție în cazurile de corupție sub nivelul minim prevăzut de legislație **(criteriu de performanță structurală, 31 decembrie 2022).**

31. Vom promova măsuri pentru consolidarea integrității, capacităților și independenței celor mai importante instituții din domeniul prevenirii și combaterii corupției, având drept scop depistarea, anchetarea și urmărirea penală eficientă a cazurilor de corupție la nivel înalt. În consultare cu experții FMI și luând în considerare opiniile Comisiei de la Veneția, în aprilie 2022 am îmbunătățit procesul de selectare a procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție prin modificarea Legii cu privire la Procuratură **(criteriu de performanță structurală, 31 martie 2022)** pentru: (i) a le permite profesioniștilor din domeniul juridic care nu dispun de experiență în urmărirea penală să

aplice la funcția de procuror-șef al Procuraturii Anticorupție; și (ii) a înființa o comisie compusă din membri cu reputație ireproșabilă și calități profesionale și morale înalte care va verifica candidații la șefia Procuraturii Anticorupție într-o manieră echilibrată, transparentă și corectă, având la bază criterii obiective prevăzute de legislație. Legea cu privire la Procuratură, cu amendamentele recent adoptate, prevede că cel puțin jumătate dintre membrii comisiei trebuie să fie experți consacrați, care au dat dovadă de respect pentru standardele etice și au experiență în activitatea de urmărire penală a cazurilor de corupție, inclusiv experiență relevantă în alte țări, iar comisia va cuprinde, de asemenea, reprezentanți ai societății civile, cu experiență adecvată sau cu experiență de advocacy în cazuri de corupție. Vom iniția cât mai rapid posibil procesul de selectare a șefului Procuraturii Anticorupție în conformitate cu prevederile Legii cu privire la Procuratură. În acest scop vom crea comisia specială de preselecție, care va include experți cu experiență internațională, și vom numi o persoană cu calificarea profesională necesară și cu reputație ireproșabilă în calitate de procuror-șef al Procuraturii Anticorupție până la finele anului 2022 (**criteriu de performanță structurală pentru 31 decembrie 2022**). De asemenea, vom modifica legislația relevantă pentru a îngusta mandatele Procuraturii Anticorupție și CNA în lupta cu corupția la nivel înalt cu investigarea sau acuzarea (i) oficialilor publici de rang înalt și (ii) actelor de corupție „în proporții deosebit de mari” sau care „se soldează cu consecințe serioase”, așa cum e definit de Codul penal al Republicii Moldova (**criteriu de performanță structurală, 31 decembrie 2022**). Totodată, vom intensifica măsurile de verificare a averilor funcționarilor de rang înalt, inclusiv bunurile deținute de aceștia în străinătate, utilizând prevederile cadrului legal privind declararea bunurilor și îmbogățirea ilicită.

32. Rămânem fermi în angajamentul nostru de a realiza progrese în ceea ce privește recuperarea activelor sustrase în urma fraudei bancare din 2014 prin aplicarea măsurilor și acțiunilor de urmărire penală, cu utilizarea diverselor canale și cooperarea cu omologii străini, inclusiv prin crearea unor echipe de investigație comune. Vom consolida coordonarea între toate părțile interesate din țară, sub conducerea Consiliului Suprem de Securitate.

F. Statistica economică

33. Rămânem dedicați obiectivului de îmbunătățire a calității statisticii economice.

Eforturile noastre continuă să fie orientate spre perfecționarea proceselor de producere și diseminare a datelor statistice economice care rămân vitale pentru promovarea eficientă a politicii macroeconomice și în procesul de luare a deciziilor. Cu toate acestea, capacitatea operațională a Biroului Național de Statistică este afectată, printre altele, de (i) resursele umane și financiare limitate; (ii) sistemul informațional inadecvat; (iii) lacunele cadrului legislativ privind accesul la datele cu caracter personal din surse de date administrative și private în scopuri statistice; (iv) coordonarea necorespunzătoare între instituții în cadrul Sistemului Statistic Național. În acest scop, vom elabora

un nou document de planificare strategică multianual pentru dezvoltarea în continuare a sistemului statistic național, care să cuprindă îmbunătățiri în procesul de producere și diseminare a statisticii oficiale, pentru a îmbunătăți calitatea și accesibilitatea datelor statistice. Vom elabora cadrul juridic pentru producerea datelor statistice în conformitate cu standardele UE relevante, în special pentru a permite accesul la datele cu caracter personal din surse administrative și private în scopuri statistice. Planificăm să consolidăm coordonarea în cadrul sistemului statistic național și să alocăm resurse adecvate pentru a îmbunătăți colectarea și prelucrarea datelor.

G. Monitorizarea programului

34. Gradul sporit de incertitudine și necesitățile de finanțare stringente impun o mai mare frecvență a rundelor de monitorizare a programului. Pentru anul 2022 se propune să fie monitorizat pe baza evaluărilor periodice, acțiunilor prealabile, criteriilor de performanță cantitative, țintelor indicative, criteriilor de performanță structurale, precum și mecanismului de consultare cu privire la rata inflației, la finele lunilor aprilie, septembrie și decembrie. Criteriile de performanță cantitative, clauza de consultare privind inflația și țintele indicative sunt expuse în Tabelul nr. 1, după cum este specificat în Memorandumul Tehnic de Înțelegere, anexat la Scrisoarea de Intenție din XXX. Acțiunile prealabile, de rând cu criteriile de performanță structurală, sunt expuse în Tabelul 2.

Table 1. Moldova: Quantitative Performance Targets, April 2022 – December 2022

	2022						2023	
	March ^{1/}		April	June	September	December	March ^{1/}	June
	Prog. Target	Actual	Prog. Target	Prog. Target	Prog. Target	Prog. Target	Prog. Target	Prog. Target
1. Quantitative performance criteria ^{1/}								
Ceiling on the cash deficit of the general government	1,705	1,206	4,523	9,845	14,521	19,781	3,155	6,715
Floor on net international reserves of the NBM (stock, millions of U.S. dollars) ^{2/}	3,447	3,260	3,162	2,761	2,515	2,692	2,806	2,946
2. Continuous performance criteria								
Ceiling on accumulation of external payment arrears (millions of U.S. dollars)	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Indicative targets								
Ceiling on the general government wage bill	4,900	4,778	6,967	11,102	16,505	21,485	5,485	12,020
Floor on targeted social spending undertaken by the general government ^{3/}	835	620	805	905	1,055	1,546	980	1,217
Floor on developmental spending undertaken by the general government ^{4/}	5,976	7,192	9,103	12,617	19,390	28,958	6,093	13,290
4. Inflation Consultation Bands (in percent)								
Outer Band (upper limit)	7.0		29.0	32.5	29.5	19.5	12.4	8.0
Inner Band (upper limit)	6.5		27.5	31.0	28.0	18.0	10.9	6.5
Center point	5.0	22.2	26.0	29.5	26.5	16.5	9.4	5.0
Inner Band (lower limit)	3.5		24.5	28.0	25.0	15.0	7.9	3.5
Outer Band (lower limit)	3.0		23.0	26.5	23.5	13.5	6.4	2.0

1/ Indicative targets for March 2022 and March 2023.

2/ The NIR target is set as specified in the TMU.

3/ Includes heating allowance, payments under Ajutor Social and unemployment insurance programs.

4/ Includes health, educational, and infrastructure spending.

Table 2. Moldova: Prior Actions and Structural Benchmarks Under the ECF/EFF

Measure	Rationale	Timeframe	Status
Prior Actions			
1 Parliament to adopt amendments to the 2022 budget in line with the macro-framework agreed with IMF staff, to bring the 2022 general government deficit to 7.5 percent of GDP, subject to financing availability.	Support macroeconomic recovery and mitigate impact of the pandemic		
Structural Benchmarks			
Anti-Corruption and Rule of Law			
1 Amend relevant legislation, in consultation with Fund staff, and taking into account opinions of the Venice Commission, to: (i) allow legal professionals without prosecutorial experience to apply for the position of head of the APO; and (ii) establish a commission comprised of members with impeccable reputation and high professional and moral qualities to vet candidates for the APO head in a balanced, transparent, and fair manner using objective criteria stipulated by law.	Strengthen anti-corruption institutions	end-March 2022	Not met. Implemented in April.
2 Amend relevant legislation to narrow the mandates of the APO and NAC to high-level corruption involving investigation or prosecution of (i) public officials of high office and (ii) corruption "in large proportions" or "resulting in serious consequences", as defined by the Moldova Criminal Code.	Promote the integrity, capacity and independence of key anti-corruption institutions to effectively detect, investigate, and prosecute high-level corruption.	end-December 2022	
3 Amend the Criminal and Criminal Procedure Codes to add clear criteria and procedures for the application of plea bargaining and other sentence reduction or mitigation provisions and to prohibit the reduction of a term of imprisonment in corruption cases below the statutory minimum.	Strengthen enforcement of the anti-corruption legal framework	end-December 2022	
4 In accordance with the amended Law on Prosecution Service, establish the special pre-selection committee, which includes experts with international experience, and appoint an individual with the necessary professional skills and irreproachable reputation to the head of the Anti-Corruption Prosecution Office (APO).	Strengthen anti-corruption institutions.	end-December 2022	New structural benchmark.
Fiscal Governance			
5 Publish a comprehensive tax expenditure analysis of VAT and income taxes to identify tax relief provisions to be phased out.	Support fiscal consolidation and eliminate inefficiencies and inequities of the tax system	end-June 2022	
6 Publish a report on the execution of investment projects undertaken by extrabudgetary funds in the previous fiscal year.	Strengthen the public investment management framework	end-March 2022	Met.
7 Operationalize the integrated taxpayer register.	Strengthen tax administration	end-June 2022	
8 Expand the coverage of a comprehensive IT-based staff registry to all central government employees.	Strengthen the unitary pay system in the budgetary sector	end-June 2022	
9 Amend legislation and regulations to expand the coverage of the existing PIM framework to include projects implemented by the state budget, externally funded projects, and extrabudgetary funds.	Strengthen the public investment management framework	end-September 2022	
Financial Sector Oversight			
10 Finalize the comprehensive solvency assessment report by a reputable auditing firm for all insurers issuing green cards based on end-December 2020 data.	Rehabilitate the insurance sector	end-March 2022	Met.
11 Strengthen provisions for the institutional autonomy of the NBM; (i) the procedures and criteria for the appointment, resignation and dismissal of the Governor and Deputy Governors and members of the Supervisory Board; (ii) prohibiting influence from public and private parties; and (iii) clarifying managerial responsibilities for the governor and the executive board.	Strengthen the institutional autonomy and governance of the NBM	end-June 2022	
12 NBM to approve secondary ELA regulations to enhance rules for collateral eligibility, risk controls, and internal procedures.	Strengthen financial safety net	end-June 2022	
13 Prepare a targeted review of the BRRL and the relevant secondary legislation, in line with good practices as appropriate to Moldova and based on IMF staff recommendations, to identify shortcomings, introduce more flexibility to the MREL requirement, the conditions of access to the resolution fund, and the participation of the DGF in the financing of the resolution measures	Strengthen financial supervision	end-June 2023	New structural benchmark.
SOE and Regulatory Framework Reforms			
14 The Public Property Agency to require all SOEs at the central government level to submit quarterly financial statements.	Enhance oversight capacity over the SOE sector and strengthen fiscal risk monitoring	end-March 2022	Met.
15 The government will develop and adopt a state-ownership strategy—for all SOEs operating at the central government level—to identify public enterprises to undergo reorganization, privatization, or liquidation, as well as plans to strengthen their governance.	Improve SOE governance and reduce fiscal risks	end-September 2022	

Anexa II. Consultările cu Consiliul de directori executivi al FMI privind nerespectarea nivelului țintit al inflației, în baza clauzei de consultare privind inflația

Consultările privind nerespectarea în martie 2022 a nivelului țintit al inflației, în baza clauzei de consultare privind inflația

Banca Națională a Moldovei

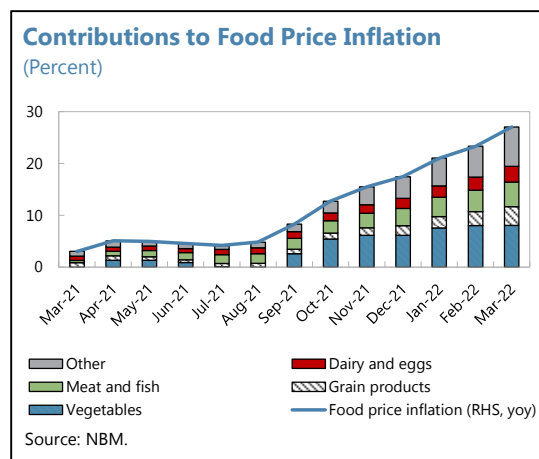
29 aprilie 2022

În martie 2022, nivelul inflației (care a crescut cu 22,2 la sută față de anul precedent) a depășit limita superioară de $5\% \pm 2$ puncte procentuale a benzii largi din cadrul clauzei de consultare privind inflația (CCI), convenite în programul susținut prin mecanismele de creditare ECF și EFF, aprobat în 2021. Această scrisoare (i) explică motivele pentru care inflația s-a poziționat peste limita benzii largi a CCI, (ii) clarifică reacția la nivel de politici și (iii) analizează perspectivele inflației.

Motivele pentru care inflația s-a poziționat peste limita benzii largi a CCI

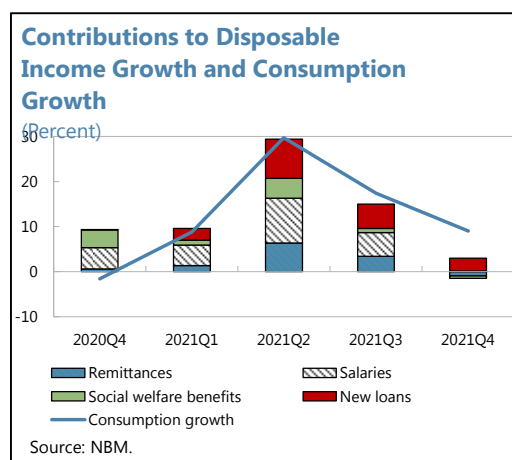
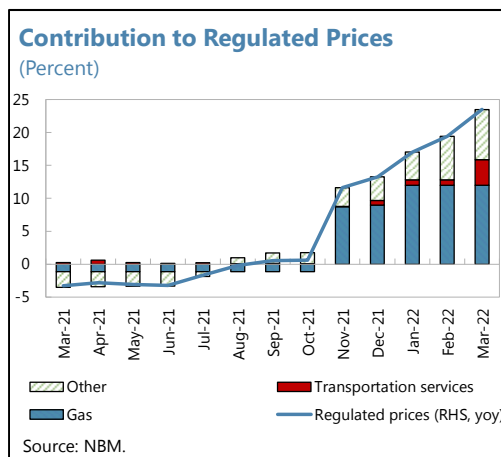
1. Principalii factori care au determinat devierea de la țintă a inflației efective sunt majorarea prețurilor la produsele alimentare, ajustarea substanțială a tarifelor la resursele energetice și creșterea cererii pe piață. Factorii respectivi s-au manifestat după cum urmează:

- Prețurile înalte la produsele alimentare pe piața internațională și pe piața internă.** Rata anuală a inflației prețurilor la produsele alimentare în Moldova a început să se accelereze brusc în trimestrul IV al anului 2021, proces care a continuat și în trimestrul I al anului 2022. Principala cauză a fost creșterea prețurilor pe plan mondial la produsele alimentare, ceea ce a coincis cu substituirea produselor locale (în mare parte a legumelor) cu cele de import. Factorii care au influențat direct prețurile la produsele alimentare pe plan mondial au fost creșterea cererii, asociată cu redresarea economiei odată cu ieșirea din perioada pandemică, și recolta joasă la unele culturi agricole, iar printre factorii cu impact indirect au fost creșterea continuă a costurilor de procurare a resurselor energetice și a îngrășămintelor. În martie, prețurile la produsele alimentare în Moldova au crescut cu 27 la sută comparativ cu anul 2021, totodată creșterea respectivă la legume a fost de 65 la sută, iar la bunurile de bază – de peste 20 la sută. Această

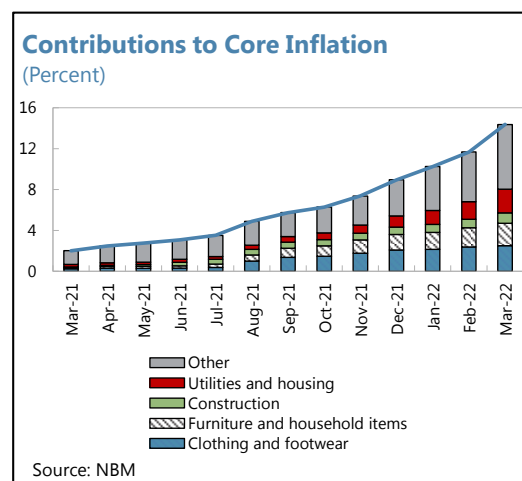

accelerare reflectă și impactul războiului din Ucraina, având în vedere că aproximativ o treime din importurile de produse alimentare ale Moldovei provin din Federația Rusă și Ucraina. Având în vedere că produsele alimentare au o pondere mare în coșul indicelui prețurilor de consum al Moldovei, șocurile legate de creșterea prețurilor la produsele alimentare și de dificultățile pe partea ofertei se transpun într-o creștere mai mare a inflației comparativ cu cea din multe alte țări.

- **Ajustarea substanțială a prețurilor la resursele energetice ca urmare a creșterii prețurilor de import.** În Republica Moldova, tariful la gazele naturale a fost majorat în noiembrie 2021 și apoi din nou în ianuarie 2022, ca urmare a creșterii bruște a prețurilor internaționale la gazele naturale și a semnării unui nou contract de import al gazelor naturale cu "Gazprom" în trimestrul IV al anului 2021. În consecință, prețurile reglementate au crescut brusc în luna noiembrie și au continuat să crească și în trimestrul I al anului 2022, reflectând și impactul majorărilor tarifelor la serviciile conexe (serviciile de termoficare centralizată, de transport și altele).

- **Majorarea consumului privat pe măsura consolidării redresării economice odată cu ieșirea din perioada pandemică.** Consumul privat s-a redresat puternic în anul 2021, odată cu redresarea economică post-pandemică. Această evoluție pozitivă a consumului a fost susținută de creșterea veniturilor disponibile ale populației, dar și de relaxarea condițiilor de creditare din perioadele precedente. În consecință, principalele surse de finanțare a consumului gospodăriilor casnice în 2021 au fost salariile și împrumuturile, plus remiterile care au înregistrat și ele ritmuri de creștere pozitive în anul 2021. Aceste evoluții au continuat și la începutul anului 2022.

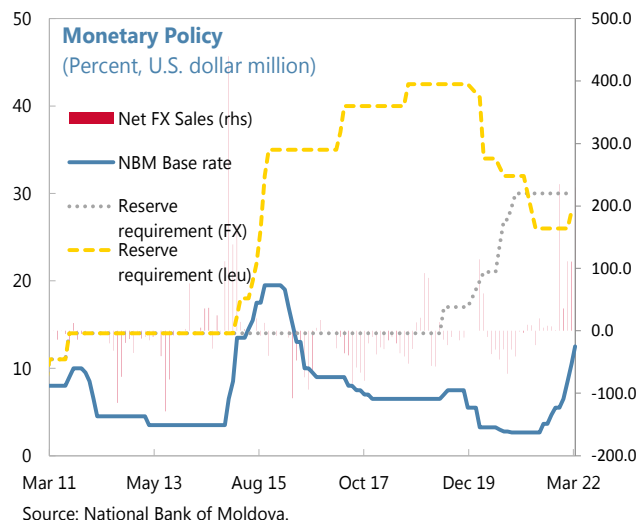
2. De la mijlocul anului 2021, presiunile pe partea costurilor au împins în mod constant inflația de bază în sus, această tendință accelerându-se începând cu luna noiembrie 2021.

Creșterea prețurilor la materiile prime pe piețele internaționale a generat majorări ale prețurilor la mărfurile produse sau importate în Moldova. Cu referire la subcomponentele inflației de bază – un impact major se atestă la haine și mobilier. Prețurile la mobilier au fost afectate și de întreruperea importurilor din Ucraina, Belarus și Federația Rusă, începând cu februarie 2022. În afară de aceasta, s-au înregistrat creșteri semnificative ale prețurilor la materialele de construcții înregistrate în ultimele luni ale anului 2021, dar care au continuat și în 2022, reflectând accelerarea prețurilor la nivel internațional, dar și redresarea post-pandemică.

Măsurile de politici

3. Începând cu luna iulie 2021, BNM a trecut la un ciclu de înăsprit a politicii monetare și am început să majorăm rata de bază, pe fundalul înrăutățirii prognozei inflației.

Odată cu creșterea inflației în a doua jumătate a anului 2021 și anticipând noi creșteri ale prețurilor spre sfârșitul anului, noi am înăsprit treptat politica monetară, începând cu luna iulie. În perioada iulie-decembrie 2021, rata de bază a fost majorată cumulativ cu 285 de puncte de bază (de la 2,65 la sută la 6,5 la sută). Aceste măsuri de politică monetară au fost adecvate și au vizat limitarea creșterii prețurilor determinate cererea mai mare, precum și ancorarea așteptărilor inflaționiste. De asemenea, am efectuat intervenții moderate pe piața valutară pentru a limita presiunile de depreciere a monedei naționale. Cu toate acestea, inflația a continuat să crească din cauza mai multor factori suplimentari pe partea ofertei, ca urmare a ajustării prețurilor reglementate și ale altor tarife la serviciile publice la creșterea prețului gazelor naturale.

4. De la începutul anului 2022, politica monetară a fost înăsprită și mai mult. Ca răspuns la accelerarea în continuare a presiunilor inflaționiste în primele luni ale anului 2022, rata de bază a BNM a fost majorată cumulativ cu 600 puncte de bază la situația din luna martie (cu trei majorări consecutive a câte 200 puncte de bază în ianuarie, februarie și martie). La mijlocul lunii aprilie 2022 rata de bază a BNM se cifrează la 12,5%. În afară de aceasta, BNM a majorat cu 2 puncte procentuale norma rezervelor obligatorii pentru depozitele în lei moldovenești. Totodată, efectele războiului din Ucraina și a sancțiunilor împotriva Federației Ruse și Belarusului au generat presiuni de depreciere asupra monedei naționale, fapt ce a necesitat efectuarea unor intervenții semnificative pe piața valutară în lunile februarie și martie. Aceste intervenții au reușit să atenueze presiunile de depreciere, însă riscurile rămân ridicate.

Perspectivă privind inflația

5. Conform prognozei, inflația va rămâne ridicată în viitorul apropiat. Conform prognozei, inflația va fi stimulată de creșterea în continuare a prețurilor la produsele alimentare și resursele

energetice, de presiunile de depreciere a monedei naționale și de ajustarea tarifelor (inclusiv la energie electrică, transport și gaze) și va urma o traiectorie ascendentă persistentă, cu atingerea nivelului maxim în trimestrul trei al anului 2022. Prognosticăm că în luna aprilie inflația va atinge nivelul de circa 26 la sută și va continua să crească și în luna mai. Anticipăm că inflația va scădea până la un nivel aproape de banda țintită de BNM abia la sfârșitul anului 2023.

6. Monitorizăm cu atenție presiunile și riscurile inflaționiste și suntem pregătiți să aplicăm instrumente monetare pentru a readuce inflația în intervalul țintă. În conformitate cu obiectivul inflației, vom continua să ajustăm politica monetară pentru a readuce inflația la nivelul țintit. Vom implementa în continuare deciziile de politică monetară bazate pe datele primite și vom majora rata de bază în următoarele luni, după necesitate. Vom folosi și alte instrumente care ne stau la dispoziție (inclusiv normele rezervelor obligatorii și intervențiile valutare) pentru a consolida măsurile de politică promovate, în cazul în care va fi necesar.

7. Prețurile volatile la materiile prime și mediul actual incert ca urmare a războiului din Ucraina sunt provocări cheie pentru formularea politicii monetare în Moldova. De asemenea, monitorizăm semnele de accelerare a manifestării efectelor secundare ale creșterii prețurilor la produsele alimentare și resursele energetice, care ar putea fi substanțiale și de durată mai lungă, în cazul în care efectele conflictului din Ucraina se vor agrava și mai mult. În plus, incertitudinile fără precedent complică evaluarea riscurilor privind inflația și luarea deciziilor de politică monetară. În afară de aceasta, ne confruntăm cu necesitatea de a face compromisuri pentru a atinge echilibrul între înăsprirea politicii monetare ca răspuns la presiunile inflaționiste, limitarea riscurilor pentru stabilitatea financiară și menținerea nivelului lichidității sistemului bancar și susținerea activității economice care încetinește. Deși intervențiile pe piața valutară constituie un răspuns adecvat imediat la crize, recunoaștem că ele ar trebui limitate la prevenirea unei ajustări dezordonate a cursului de schimb și la reducerea volatilității excesive a cursului de schimb. Având în vedere riscurile de transmisiune semnificativă a riscurilor de depreciere a monedei naționale către inflație prin canalul valutar, ne vom baza în continuare pe ajustarea cursului de schimb ca amortizor de șoc și vom depune eforturi pentru a păstra rezerve valutare suficiente pentru a face față șocurilor viitoare.

Anexa III. Memorandumul Tehnic de Înțelegere

1. Prezentul Memorandum tehnic de înțelegere (TMU) definește variabilele cu ținte cantitative (acțiunile prelabile, criteriile de performanță și țintele indicative) stabilite de Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare (MEFP) și descrie metodele care urmează a fi utilizate pentru evaluarea performanței programului în raport cu țintele date.

A. Țintele cantitative ale programului

2. Programul va fi evaluat în baza criteriilor de performanță și țăntelor indicative. Criteriile de performanță stabilite se referă la:

- nivelul minim al stocului rezervelor internaționale nete (RIN) ale BNM;
- plafonul privind deficitul bugetului guvernului general;
- plafonul privind acumularea arieratelor la plățile externe de către guvernul general (continuu);

Țintele indicative stabilite se referă la:

- plafonul privind fondul de salarizare al guvernului general;
- nivelul minim privind cheltuielile pentru asistența socială bine țăntită asumate de guvernul general;
- nivelul minim privind cheltuielile de dezvoltare asumate de guvernul general.

Suplimentar, Programul va include un mecanism de consultare cu privire la rata inflației pe 12 luni.

B. Parametrii inițiali ai programului

3. În scopul monitorizării programului toate activele valutare vor fi exprimate în dolari SUA, la cursul de schimb stabilit de program. Cursul de schimb stabilit de program pentru leul moldovenesc (MDL) în raport cu dolarul SUA este fixat la 17,6627 lei pentru un dolar SUA (rata de schimb oficială fixată pentru 30 septembrie 2021). Activele deținute în aur vor fi evaluate la 1801,50 dolari SUA pentru o uncie monetară, acesta este prețul mediu în perioada ianuarie-septembrie 2021 obținut de pe site-ul web al FMI cu privire la prețurile materiilor prime¹. Activele și obligațiunile exprimate în DST și în valute străine, altele decât dolarul SUA, vor fi convertite în dolari SUA la cursurile de schimb respective din 30 septembrie 2021, după cum este fixat în tabelul de mai jos.

¹ <https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices>

Cursul de schimb de program	
Euro pentru un dolar SUA	1.1579
Franci elvețieni pentru un dolar SUA	0.9365
Lire sterline pentru un dolar SUA	1.3435
Yene japoneze pentru un dolar SUA	111.9100
Dolari australieni pentru un dolar SUA	0.7206
Dolari canadieni pentru un dolar SUA	1.2741
Renminbi chinezești pentru un dolar SUA	6.4634
Ruble rusești pentru un dolar SUA	72.6642
SDR pentru un dolar SUA	0.7098
Sursa: https://www.imf.org/external/np/fin/data/param_rms_mth.aspx	

C. Definiții instituționale

4. Definiția **bugetului guvernului general** include bugetele de nivel central și local. **Bugetul guvernului central** include bugetul de stat (inclusiv proiectele finanțate din surse externe), bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală. La **autoritățile locale** se referă bugetele locale (inclusiv proiectele finanțate din surse externe). Nu se permite crearea de fonduri speciale sau extrabugetare noi pe durata programului. Vor fi excluse din această definiție orice entități de stat care au un statut juridic separat.

D. Definițiile din program

5. **Rezervele internaționale nete ale Băncii Naționale a Moldovei (BNM)** sunt definite ca diferența dintre rezervele brute în valute convertibile și obligațiunile ce reprezintă rezervele autorităților în valută convertibilă².

- În scopul monitorizării acestui program **rezervele brute ale BNM** sunt activele externe imediat accesibile, controlate de BNM, pentru a satisface nevoile balanței de plăți și a efectua intervenții pe piețele valutare. Ele includ aurul monetar, disponibilitățile de DST (Drepturi speciale de trageri), mijloacele rezervate la FMI și disponibilitățile de valută convertibilă care pot fi liber utilizate pentru intervenții pe piața valutară sau în hârtii de valoare emise de state, instituții financiare internaționale, precum și cele emise de agenții

² Pentru aceste scopuri, valutele convertibile includ euro, renminbi chinezesc, yena japoneză, lira strelină, dolarul SUA, francul elvețian și dolarii australieni și canadieni.

cu un rating de creditare minim AA- la aceste hârtii de valoare și depozitele în contrapărți cu un rating minim de A-³. Din activele de rezervă se exclud subscrierile de capital la instituțiile financiare străine, activele nefinanciare pe termen lung, mijloacele debursate instituțiile internaționale și guvernele altor state, destinate re-creditării și implementării proiectelor, activele în valute neconvertibile, cererile de plăți ale BNM față de băncile sau instituțiile nebankare rezidente, precum și activele străine depuse drept gaj sau altfel grevate, inclusiv cererile de plăți în valută străină rezultate din tranzacțiile cu active derivative (contracte de tip futures, forward, swap sau opțiuni).

- **Obligațiunile de rezervă ale BNM** includ, prin definiție, utilizarea creditului FMI de către BNM, pasivele în valute convertibile ale BNM față de nerezidenți cu scadența inițială de până la un an și un an, precum și pasivele în valute convertibile ale BNM față de rezidenți, excluzând guvernul general și rezervele valutare obligatorii ale băncilor comerciale la BNM. Obligațiunile care apar din utilizarea creditului FMI de către BNM nu includ obligațiunile ce apar din utilizarea alocăției de DST.

6. În scopul monitorizării programului stocul activelor de rezervă și pasivelor de rezervă ale BNM va fi evaluat la cursul de schimb stabilit de program, conform descrierii din alineatul 3, mai sus. Sursa de date pentru rezervele brute și obligațiunile este Sinteza Monetară în lei moldovenești publicată de BNM, la care se aplică ajustările în contextul programului. În baza acestei prevederi și în conformitate cu definiția de mai sus, stocul RIN ale BNM la 30 septembrie 2021 a constituit 3708,75 milioane dolari SUA.

7. În contextul calculării deficitului de casă al bugetului guvernului general **creditarea netă de către sistemul bancar** (BNM și băncile comerciale) a guvernului general include: datoria guvernului general față de sectorul bancar (cu excluderea creanțelor aferente dobânzilor acumulate, plăților fiscale și a contribuțiilor sociale ale băncilor comerciale, precum și a recreditării efectuate de băncile comerciale din contul finanțării externe), plus overdraft-urile, creditele directe și disponibilitățile de valori mobiliare de stat, minus depozitele guvernului general (cu excluderea dobânzii calculate la depozitele guvernului și cu includerea conturilor proiectelor finanțate din surse externe)⁴. Din definiție, de asemenea, vor fi excluse hârtiile de valoare emise în baza Legii Nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de

³ Ratingul de creditare se va determina prin aplicarea mediei rating-urilor agențiilor de rating internaționale (Fitch, Moody's și Standard and Poor's).

⁴ La calculul creditării nete de către sistemul bancar a guvernului general, vor fi excluse următoarele conturi: 1711, 1712, 1713, 1731, 1732, 1733, 1735, 1761, 1762, 1763, 1801, 1802, 1805, 1807, 2264, 2709, 2711, 2717, 2721, 2727, 2732, 2733, 2796, 2801, 2802, 2811, 2820, și grupul de conturi 2100.

stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.

8. Monitorizarea acestui indicator se va baza pe Sinteza monetară a BNM și pe datele Trezoreriei. Ministerul Finanțelor va pune la dispoziție datele cu privire la proiectele finanțate din surse externe și soldurile tuturor altor conturi de ajustare. În baza acestor date, în conformitate cu definiția de mai sus, stocul creditării nete de către sistemul bancar va fi calculat sub linia deficitului și la 30 septembrie 2021 a alcătuit 8479,3 miliarde lei.

9. **Plafonul privind deficitul de casă al bugetului guvernului general** este definit ca sumă a următoarelor componente: creditarea netă de către sistemul bancar a guvernului general (conform definiției din paragraful 7), plus volumul net al valorilor mobiliare plasate de guvernul general în afara sistemului bancar, plus alte credite nete acordate guvernului general de sectorul nebanca al țării, plus mijloacele obținute de guvernul general din contul debursărilor datoriei externe pentru susținerea directă a bugetului și pentru finanțarea proiectelor, minus amortizarea achitată, precum și veniturile din privatizare obținute în rezultatul vânzării activelor guvernului general. Deficitul net este o cifră cumulativă de la începutul anului calendaristic și va fi monitorizată din punct de vedere al finanțării la cursul de schimb curent stabilit de BNM pentru ziua efectuării tranzacției.

10. **Valorile mobiliare de stat sub formă de instrument financiar cu cupon** care se vând la valoarea lor nominală vor fi tratate în conturile bugetare ca poziții ce țin de finanțare, prin înregistrarea sumelor obținute de facto de la cumpărători. La data răscumpărării, valoarea de vânzare (nominală) va fi înregistrată ca amortizare, iar plata cupoanelor va fi înregistrată ca achitare a dobânzilor la datoria internă.

11. Noțiunea de **datorie**, în scopurile Memorandumului Tehnic de Înțelegere, este definită în punctul 8 al Ghidului privind Condiționalitatea aferentă datoriei publice în cadrul acordurilor Fondului (anexă la decizia Consiliului directorilor FMI nr. 15688-(14/107) și include angajamentele contractate sau garantate și cele negarantate pentru care nu a fost primită valoarea. Pentru scopurile Programului, noțiunea de "datorie" înseamnă o obligațiune curentă necondiționată, creată în baza unor prevederi contractuale, prin furnizarea de valoare în formă de active (inclusiv valutar) sau servicii, care îl obligă pe debitor să efectueze una sau mai multe plăți în formă de active (inclusiv valutar) sau să presteze servicii, la un moment anumit din viitor, plățile respective vor acoperi suma principală și/sau obligațiunile create în virtutea contractului. Datoria poate avea forme diverse, principalele fiind următoarele:

- i. Împrumuturi, adică avansuri de bani către debitor acordate în baza unei înțelegeri care prevede că debitorul va rambursa mijloacele în viitor (inclusiv depozite, obligațiuni, obligații, împrumuturi comerciale și credite acordate cumpărătorilor) și schimburi temporare de active care sunt echivalente cu

împrumuturi complet garantate, ceea ce înseamnă că debitorul este obligat să ramburseze mijloacele împrumutate și, de obicei, să plătească dobânzi, răscumpărând garanțiile de la cumpărător în viitor (cum ar fi acordurile de răscumpărare și acordurile swap oficiale);

- ii. Credite acordate de furnizori, adică contracte prin care furnizorul îi permite debitorului să amâne plățile până la un moment anume după data livrării mărfurilor sau prestării serviciilor; și
- iii. Acorduri de închiriere, adică acorduri în baza cărora arendașul poate utiliza o proprietate pentru o durată de obicei mai mică decât cea a vieții bunului în cauză, dar fără transferul drepturilor de proprietate, în timp ce locatorul păstrează dreptul de proprietate asupra bunului respectiv. În sensul prezentului document, datoria este valoarea actuală (la începutul contractului de închiriere) a tuturor plăților legate de chirie preconizate pentru perioada contractului, cu excepția plăților necesare pentru folosirea, repararea și întreținerea proprietății.

12. În contextul programului **garantarea** unei datorii apare din orice angajament legal explicit al guvernului general sau al BNM, sau a oricărei alte instituții ce acționează din numele guvernului general de a deservi o astfel de datorie în cazul neachitării din partea beneficiarului (cu referință atât la plățile în numerar, cât și la cele în natură), sau din orice obligațiune legală sau contractuală implicită de finanțare parțială sau integrală a unui deficit de mijloace a părții ce a luat împrumutul. Ca rezultat, recreditarea din partea creditorilor externi a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte este tratată ca garanție publică (și care, prin urmare, în contextul programului se va monitoriza explicit ca indicator ce se află mai sus de linia deficitului). Pe de altă parte, recreditarea sectorului privat din contul creditorilor externi prin intermediul băncilor comerciale – creditele fiind asigurate cu gaj, băncile comerciale asumându-și în mod explicit riscurile de creditare legate de debitorii finali – este tratată ca datorie contingentă.

13. În contextul programului **arieratele la plata datoriei externe** vor include toate angajamentele de deservire a datoriei ce au expirat (se au în vedere plățile de rambursare a sumei principale a împrumutului sau de achitare a dobânzii, luându-se în considerare perioadele de grație din contract) care apar în legătura cu orice datorie contractată, garantată sau asumată de guvernul central sau de BNM, sau de orice altă instituție care acționează din numele guvernului central. **Plafonul privind acumularea arieratelor la plățile externe** va fi aplicat permanent, pe întreaga durată a programului. Plafonul nu se va aplica față de arieratele la plata datoriei externe care vor rezulta din renegocierea datoriei externe cu creditorii externi, inclusiv cu creditorii Clubului de la Paris; și, în mod specific, față de arieratele la plățile externe în cazul în care creditorul este de acord cu stoparea plăților pe parcursul negocierilor.

14. **Cheltuielile de personal ale guvernului general** se definesc ca suma cheltuielilor bugetare salariale ale angajaților din sectorul public, conform clasificării bugetare economice,

inclusiv, contribuțiile angajatorilor la fondul de pensii și alte contribuții de asigurări sociale de stat, sau alte genuri de remunerare (premii etc.). Cheltuielile de personal ale guvernului general se definesc în același mod ca și cheltuielile curente raportate la categoria „Salarii” în bugetul guvernului general, potrivit clasificării pe programe a bugetului anual, cu excepția salariilor angajaților întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte și angajaților instituțiilor medicale achitate din Fondul de Asigurări Obligatorii de Asistență Medicală (FAOAM).⁵

15. **Cheltuielile pentru asistența socială bine ținută ale bugetului guvernului general** se definesc ca suma ajutoarelor de șomaj (9012/00322, 9012/0052, 9008/00519 și 9019/0052), ajutorul social (acordat în cadrul programului de asistență socială, 9015/00320), ajutorul pentru perioada rece a anului și politica guvernului ce ține de combaterea sărăciei legate de cheltuielile pentru resursele energetice (9015/00322) – achitate din contul bugetului guvernului central.

16. **Cheltuielile de dezvoltare asumate de guvernul general** sunt definite ca suma pachetului de cheltuieli capitale prevăzute în bugetul anual (inclusiv proiectele finanțate din surse străine) și cheltuielile curente în domeniile sănătății și educație (COFOG funcțiile 07 și 09).

E. Mecanismul de consultare cu privire la inflație

17. Politica monetară va trebui să respecte țintele trimestriale privind inflația, conform datelor cu privire la indicele prețurilor de consum (IPC) publicate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, stabilite în limitele benzilor de toleranță. Banda îngustă este stabilită în intervalul de +/- 1,5 puncte procentuale de la punctul central. Iar la banda mai largă se mai adaugă +/- 1,5 puncte procentuale față de banda îngustă. În cazul devierilor de la benzile de toleranță se vor impune consultări cu experții FMI sau cu Consiliul de Directorii Executivi al FMI, care se vor axa pe: (i) evaluarea amplă a politicii monetare promovate și a respectării condițiilor programului susținut de FMI și (ii) cauzele devierilor de la parametrii programați, ținând cont de factorii compensatori și acțiunile de remediere propuse, după necesitate.

18. În cazurile când rata anuală (calculată pe 12 luni) a inflației va depăși limitele benzii înguste stabilite pentru finele fiecărui trimestru, după cum este arătat în tabelul de mai jos, BNM va iniția consultări cu colaboratorii FMI referitor la cauzele devierii și sugestiile privind acțiunile de politici necesare. În cazurile când rata anuală efectivă a inflației va depăși limitele benzii largi stabilite pentru finele fiecărui trimestru (tabelul de mai jos), autoritățile se vor

⁵ La calculul cheltuielilor totale de personal ale guvernului general, vor fi utilizate următoarele conturi ale guvernului central, local, și ale fondurilor speciale din sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor: categoria 210000 Cheltuieli de Personal.

consulta cu Consiliul de Directori Executivi al FMI referitor la cauzele devierii și sugestiile privind acțiunile de politici necesare, înainte de fi solicitate finanțări suplimentare în contextul mecanismului ECF/EFF.

Benzile consultative privind inflația

	2022				2023	
	Aprilie	Iunie	Septembrie	Decembrie	Martie	Iunie
Banda largă (plafon)	29.0	32.5	29.5	19.5	12.4	8.0
Banda îngustă (plafon)	27.5	31.0	28.0	18.0	10.9	6.5
Punctul de centru	26.0	29.5	26.5	16.5	9.4	5.0
Banda îngustă (prag)	24.5	28.0	25.0	15.0	7.9	3.5
Banda largă (prag)	23.0	26.5	23.5	13.5	6.4	2.0

F. Ajustori

19. **Ajustorii** stabiliți în acest Memorandum se vor aplica pentru a evalua respectarea ȋntelilor cantitative din program începând cu sfârșitul lunii aprilie 2022.
20. **Plafonul deficitului de casă** al bugetului guvernului general va fi majorat cu suma mijloacelor în numerar utilizate pentru menținerea stabilității sectorului financiar-bancar sau va fi majorat cu valoarea nominală a valorilor mobiliare de stat emise pentru același scop.
21. **Plafonul deficitului de casă** al bugetului guvernului general va fi ajustat în sus – adică ținta privind deficitul bugetar va fi majorată – cu decalajul dintre volumul total efectiv debursat și cel programat al suportului bugetar de la donatorii externi, inclusiv asistența macrofinanciară (granturi) de la Comisia Europeană.
22. Nivelul minim al **RIN ale BNM** va fi redus, reieșind din insuficiența granturilor și împrumuturilor oficiale externe, până la suma echivalentă cu 79,6 milioane dolari SUA și, respectiv, 290,5 milioane dolari SUA, în 2022, calculată la ratele de schimb de program.

Programmed External Financing Flows ^{1/} (Cumulative from the beginning of the calendar year)						
	2022			2023		
	April Prog. Target	June Prog. Target	September ^{2/} Prog. Target	December Prog. Target	March ^{2/} Prog. Target	June Prog. Target
Programmed external financing flows to adjust the floor on the NIR target (US\$ million)	-	185	278	370	43	85
Programmed external financing flows to adjust the ceiling on the cash deficit (MDL million)	-	3,663	5,494	7,325	915	1,830

^{1/} Excluding IMF financing.

^{2/} Indicative targets for March and September.

G. Cerințele de raportare

23. **Datele macroeconomice** necesare pentru evaluarea respectării criteriilor de performanță, țintelor indicative și indicatorilor de bază vor fi oferite experților FMI, incluzând datele specificate în prezentul memorandum, cele din Tabelul 1, și altele, după caz. Autoritățile vor prezenta cu promptitudine experților FMI orice modificări de date.

Tabelul 1. Moldova: Datele raportate experților FMI

Datele	Periodicitatea
Parametrii bugetari (date prezentate de Ministerul Finanțelor)	
Operațiunile bugetului guvernului general: veniturile, cheltuielile și finanțarea (clasificarea funcțională și economică)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Fondul de retribuire a muncii al guvernului general, pe fiecare nivel de buget (bugetul de stat, bugetul de asigurări sociale de stat (BASS), fondul de asigurări obligatorii de asistență medicală (FAOAM)) și categorii funcționale	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Divizarea detaliată a salariilor de la toate întreprinderile de stat și societăților pe acțiuni cu participarea statului, pe fiecare companie.	Annual (2019, 2020 și 2021), și trimestrial începând cu trimestrul 1, 2022
Numărul de poziții (posturi) și numărul de angajați (unități) în sectorul bugetar, pe fiecare nivel de buget (bugetul de stat, BASS, FAOAM) și categorii funcționale	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni de la finele fiecărei luni
Cheltuielile pentru asistență socială, inclusiv: pensiile, ajutoarele de șomaj, ajutorul social (acordat în cadrul programului de asistență socială), ajutorul pentru perioada rece a anului, precum și cheltuielile de sănătate finanțate de FAOAM	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria internă publică și cea garantată de stat, pe tipuri de instrumente și creditori - Datoria internă a guvernului central - Datoria internă a guvernului local	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni Trimestrial, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărui trimestru
Stocul datoriilor tuturor întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni cu participarea statului, pe fiecare companie (date furnizate de APP)	Annual (2019, 2020 și 2021), și trimestrial începând cu trimestrul 1, 2022
Arieratele interne, pe tipuri creditori	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Arieratele tuturor întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni cu participarea statului, pe fiecare companie (date furnizate de APP)	Annual (2019, 2020 și 2021), și trimestrial începând cu trimestrul 1, 2022
Recreditarea întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte pe tipuri de proiecte de recreditare și pe creditori externi (inclusiv debursări și plăți)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Divizarea împrumuturilor luate de întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni cu participarea statului pe împrumuturi pe proiecte externe care sunt recreditate (transferate) direct de la buget (guvernul central) către autoritățile locale/ministerele de resort și alte împrumuturi de la băncile comerciale.	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni

Tabelul 1. Moldova: Datele raportate experților FMI (continuare)

Datele	Periodicitatea
Parametrii monetari (date prezentate de BNM)	
Sinteza monetară a BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Sinteza monetară a sistemului bancar	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Cererile nete de plăți față de guvernul general (ale BNM și ale băncilor comerciale)	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Indicatorii financiari ai băncilor comerciale, inclusiv bilanțurile contabile, declarațiile de venit, indicatorii de reglementare bancară, datele privind capitalul, lichiditatea, credite și depozite (datele BNM)	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni de la finele fiecărei luni
Tranzacțiile pe piața valutară (datele BNM)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Fluxurile valutare de numerar ale BNM	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Statistica pieței valutare (volumul vânzărilor, intervențiile BNM, ratele de schimb)	Zilnic, nu mai târziu de 12 ore de la finele zilei
Operațiunile de sterilizare efectuate de BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Condițiile privind lichiditatea pe piața valutară și capacitatea băncilor de a menține pozițiile valutare deschise	Date zilnice prezentate o dată pe lună, cel târziu peste 10 zile după ultima zi a lunii.
Volatilitatea cursului de schimb a monedei naționale în raport cu valutele străine	
Decalajul dintre cursul de procurare și vânzare a monedei naționale în raport cu dolarul SUA pe piața valutară internă	
Schimbări în cursul de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA anunțate de casele de schimb valutar	
Schimbări zilnice în poziția valutară netă deschisă pentru toate valutele, total pe sistemul bancar	
Volatilitatea pieței interbancare	

Tabelul 1. Moldova: Datele raportate personalului FMI (continuare)

Datele	Periodicitatea
Balanța de plăți (date prezentate de BNM)	
Statistica contului curent, capital și financiar	Un trimestru după finele trimestrului precedent
Transferurile persoanelor fizice de peste hotare prin intermediul sistemului bancar	Lunar, nu mai târziu de șase săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria externă (date prezentate de Ministerul Finanțelor și BNM)	
Informația vizând toate împrumuturile externe noi contractate de guvernul general sau garantate de guvern.	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Stocul datoriei publice și datoriei garantate de stat, suma scadentă a deservirii datoriei și cea achitată pentru deservirea datoriei, pe tipuri de creditori (conform noului șablon al datoriei intitulat „Componentele datoriei publice și a serviciului datoriei pe tipuri de creditori”, transmis direcției Datorii publice a Ministerului finanțelor).	Trimestrial, nu mai târziu de șase săptămâni de la finele fiecărui trimestru
Debursarea granturilor și creditelor pe sectoarele recipiente (de stat/local/întreprinderile de stat și cele în care statul are parte) și pe fiecare creditor în parte	Bugetul de Stat: lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni Bugetele locale / întreprinderile de stat: trimestrial, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei trimestru
Alte date statistice (prezentate de Biroul Național de Statistică, dacă nu este specificat altfel)	
Indicele prețurilor de consum (general)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni.
Conturile naționale, pe fiecare sector de producere, în termeni nominali și reali	Trimestrial, nu mai târziu de trei luni de la finele fiecărui trimestru
Statistica vizând exportul și importul, cu indicarea valorii, volumului și unităților de referință, pe principalele categorii de mărfuri și țări	Lunar, nu mai târziu de două luni de la finele fiecărei luni
Date detaliate privind rezultatele financiare ale tuturor întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni cu participarea statului la nivelul guvernului central, în baza modelului convenit (de la APP)	Anual, peste cel mult două luni după finalizarea anului (date neauditate), și peste cel mult 6 luni după finalizarea anului (date auditate).